

Statistische bijlage. Werkgelegenheid en scholing 1999

Citation for published version (APA):

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ROA. (2000). Statistische bijlage. Werkgelegenheid en scholing 1999. (ROA Reports; No. ROA-R-2000/5B). Maastricht: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen.

Document status and date:

Published: 01/01/2000

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

**Statistische Bijlage
Werkgelegenheid en scholing 1999**

ROA-R-2000/5B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde
Universiteit Maastricht

Maastricht, april 2000

ISBN 90-5321-280-9
SEC99.182/AdG

Inhoud

	Bladzijde
Voorwoord	i
Arbeidsomstandigheden	
<i>Informatie naar bedrijfssector</i>	
Tabel 2.1 Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar bedrijfssector, 1998	1
Tabel 2.2 Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar bedrijfssector, 1998	3
Tabel 2.3 Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar bedrijfssector, 1998	5
Tabel 2.4 Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar bedrijfssector, 1998	7
Tabel 2.5 Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar bedrijfssector, 1998	9
<i>Informatie naar beroep</i>	
Tabel 2.6 Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk naar beroepsgroep, 1998	11
Tabel 2.7 Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk naar beroepssegment, 1998	14
Tabel 2.8 Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar beroepsgroep, 1998	15
Tabel 2.9 Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar beroepssegment, 1998	18
Tabel 2.10 Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998	19
Tabel 2.11 Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar beroepssegment, 1998	22
Tabel 2.12 Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar beroepsgroep, 1998	23
Tabel 2.13 Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar beroepssegment, 1998	26
Tabel 2.14 Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar beroepsgroep, 1998	27
Tabel 2.15 Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar beroepssegment, 1998	30

Informatie naar opleiding

Tabel 2.16	Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998	31
Tabel 2.17	Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar opleidingstype, 1998	34
Tabel 2.18	Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998	37
Tabel 2.19	Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar opleidingstype, 1998	40
Tabel 2.20	Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar opleidingstype, 1998	43

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

Informatie naar bedrijfsgrootte

Tabel 3.1	Automatiseringsgraad, naar bedrijfsgrootte, 1997	49
Tabel 3.2	Percentage bedrijven met automatiseringspersoneel, naar bedrijfsgrootte, 1997	49
Tabel 3.3	Automatiseringskosten per werkplek, naar bedrijfsgrootte, 1997	49
Tabel 3.4	Percentage bedrijven dat zowel als gebruiker als als aanbieder het internet benut, naar bedrijfsgrootte, 1997	50
Tabel 3.5	Gemiddelde omvang van de R&D-activiteiten als percentage van de omzet en het percentage bedrijven met R&D, naar bedrijfsgrootte, 1997	50
Tabel 3.6	Percentage R&D voor vernieuwing van producten en diensten en voor de vernieuwing van productieprocessen, naar bedrijfsgrootte, 1997	50
Tabel 3.7	Percentage producten/diensten dat in de periode 1994-1996 is vernieuwd, naar bedrijfsgrootte	51
Tabel 3.8	Percentage bedrijven waarin sprake is geweest van organisatiewijzigingen in 1994-1996, naar bedrijfsgrootte	51
Tabel 3.9	Percentage bedrijven met bepaalde gevolgen van organisatiewijzigingen in 1994-1996, naar bedrijfsgrootte	52

Informatie naar bedrijfssector

Tabel 3.10	Automatiseringsgraad, naar bedrijfssector, 1997	53
Tabel 3.11	Percentage bedrijven met automatiseringspersoneel, naar bedrijfssector, 1997	55
Tabel 3.12	Automatiseringskosten per werkplek, naar bedrijfssector, 1997	57
Tabel 3.13	Percentage bedrijven dat zowel als gebruiker als als aanbieder het internet benut, naar bedrijfssector, 1997	59
Tabel 3.14	Gemiddelde omvang van de R&D-activiteiten als percentage van de omzet en het percentage bedrijven met R&D, naar bedrijfssector, 1997	61
Tabel 3.15	Het percentage R&D voor vernieuwing van producten en diensten en voor vernieuwing van productieprocessen, naar bedrijfssector, 1997	61
Tabel 3.16	Percentage producten/diensten dat in de periode 1994-1996 is vernieuwd, naar bedrijfssector	62
Tabel 3.17	Percentage bedrijven waarin sprake is geweest van organisatiewijzigingen in 1994-1996, naar bedrijfssector	62
Tabel 3.18	Percentage bedrijven met bepaalde gevolgen van organisatiewijzigingen, naar bedrijfssector, 1997	63
Tabel 3.19	Mate van informatisering, naar bedrijfssector, 1998	64

Informatie naar beroep

Tabel 3.20	Mate van informatisering, naar beroepsgroep, 1998	66
Tabel 3.21	Mate van informatisering, naar beroepssegment, 1998	69

Informatie naar opleiding

Tabel 3.22	Mate van informatisering, naar opleidingstype, 1998	70
------------	---	----

Arbeidsmarktontwikkelingen

Informatie naar bedrijfssector

Tabel 4.1	Ontwikkeling van het aantal werkenden per bedrijfssector 1994-1998 en de uitbreidingsvraag 1999-2004	77
-----------	--	----

Informatie naar beroep

Tabel 4.2	Verwachte netto baancreatie, naar beroepssegment, 1999-2004	78
Tabel 4.3	Verwachte sectorale reallocatie, naar beroepssegment, 1999-2004	79
Tabel 4.4	Verwachte krimp-kengetallen voor beroepssegmenten, naar bedrijfssector, 1999-2004	80
Tabel 4.5	Oververtegenwoordiging van ouderen (50-64 jaar) naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1997-1998	86

Informatie naar opleiding

Tabel 4.6	Verwachte netto baancreatie, naar opleidingstype, 1999-2004	91
Tabel 4.7	Verwachte netto baancreatie, naar opleidingsrichting, 1999-2004	94
Tabel 4.8	Verwachte sectorale reallocatie, naar opleidingsrichting, 1999-2004	95
Tabel 4.9	Verwachte netto baanvernietiging voor opleidingstypen, naar beroepssegment, 1999-2004	96
Tabel 4.10	Opleidingseffect, naar opleidingstype, 1999-2004	104

Scholing en functionele flexibiliteit

Informatie naar bedrijfsgrootte

Tabel 5.1	Percentage werkenden dat deelneemt aan bedrijfsopleidingen, naar bedrijfsgrootte, 1998	109
Tabel 5.2	Percentage werkenden dat deelneemt aan andere opleidingen, naar bedrijfsgrootte, 1998	109
Tabel 5.3	Functionele flexibiliteitsindicatoren, naar bedrijfsgrootte, 1998	109

Informatie naar bedrijfssector

Tabel 5.4	Percentage van de omzet dat wordt besteed aan scholing, naar bedrijfssector, 1998	110
Tabel 5.5	Percentage werkenden dat deelneemt aan bedrijfsopleidingen, naar bedrijfssector, gemiddelde 1997-1998	111
Tabel 5.6	Percentage werkenden dat deelneemt aan andere opleidingen, naar bedrijfssector, gemiddelde 1997-1998	113
Tabel 5.7	Gemiddeld aantal door werknemers gevolgde cursussen per loopbaanjaar, naar bedrijfssector 1998	115
Tabel 5.8	Inzetbereidheid van werkenden, naar bedrijfssector, 1998	117
Tabel 5.9	Inzetvermogen van werkenden, naar bedrijfssector, 1998	119
Tabel 5.10	Mobiliteitsbereidheid van werkenden, naar bedrijfssector, 1998	121
Tabel 5.11	Mobiliteitsvermogen van werkenden, naar bedrijfssector, 1998	123

Informatie naar beroep

Tabel 5.12	Percentage werkenden dat deelneemt aan bedrijfsopleidingen, naar beroepssegment, gemiddelde 1997-1998	125
Tabel 5.13	Percentage werkenden dat deelneemt aan andere opleidingen, naar beroepssegment, gemiddelde 1997-1998	126
Tabel 5.14	Gemiddeld aantal door werknemers gevolgde cursussen per loopbaanjaar, naar beroepssegment, 1998	127
Tabel 5.15	Inzetbereidheid van werkenden, naar beroepssegment, 1998	128
Tabel 5.16	Inzetvermogen van werkenden, naar beroepssegment, 1998	129
Tabel 5.17	Mobiliteitsbereidheid van werkenden, naar beroepssegment, 1998	130
Tabel 5.18	Mobiliteitsvermogen van werkenden, naar beroepssegment, 1998	131

Informatie naar opleiding

Tabel 5.19	Percentage werkenden dat deelneemt aan bedrijfsopleidingen, naar opleidingsrichting, gemiddelde 1997-1998	132
Tabel 5.20	Percentage werkenden dat deelneemt aan andere opleidingen, naar opleidingsrichting, gemiddelde 1997-1998	133
Tabel 5.21	Gemiddeld aantal door werknemers gevolgde cursussen per loopbaanjaar naar opleidingstype, 1998	134
Tabel 5.22	Inzetbereidheid van werkenden, naar opleidingstype, 1998	135
Tabel 5.23	Inzetvermogen van werkenden, naar opleidingstype, 1998	136
Tabel 5.24	Mobiliteitsbereidheid van werkenden, naar opleidingstype, 1998	137
Tabel 5.25	Mobiliteitsvermogen van werkenden, naar opleidingstype, 1998	138

Risicoprofielen en doelgroepen

Figuur 6.1	Naar bedrijfssector	141
Figuur 6.2	Naar beroepssegment	143
Figuur 6.3	Naar opleidingstype	145

Voorwoord

Werkgelegenheid en scholing 1999 en deze bijbehorende *Statistische Bijlage* is na *Werkgelegenheid en scholing 1996 en 1997* de derde versie van een overzichtsrapport in het kader van het *Werkgelegenheid en Scholing Observatorium (WSO)* van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Dit observatorium is door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ingesteld in het kader van de stimuleringsprogramma's ESF-4 *Scholing voor behoud van werk* en *ADAPT* van de Europese Commissie.

Het observatorium heeft als doel de voor het scholingsbeleid relevante ontwikkelingen in beeld te brengen. Het WSO fungeert daarbij als een centraal punt, waar de relevante ontwikkelingen en prognoses met betrekking tot de werkgelegenheid en kwalificatiebehoeften met elkaar in verband worden gebracht, om zo tijdig inzicht te krijgen in de scholingsactiviteiten binnen branches en bedrijven en de lacunes die op dit punt optreden.

Het observatorium-karakter van dit rapport wordt weerspiegeld door het grote aantal indicatoren dat de revue passeert. Deze kengetallen hebben steeds als doel opvallende factoren of ontwikkelingen te signaleren. Deze *Statistische Bijlage* beoogt op dit punt te fungeren als een naslagwerk, waarin op systematische wijze een totaaloverzicht wordt gegeven van de in het hoofdrapport besproken indicatoren verbijzonderd naar bedrijfsgrootte, bedrijfssector, beroep of opleiding.

Uitgangspunt voor zowel het hoofdrapport als deze *Statistische Bijlage* is dat indicatoren gepresenteerd worden op het laagst mogelijke aggregatieniveau waarbij betrouwbaarheid en volledigheid nog gewaarborgd zijn. Daarom worden in deze bijlage bepaalde indicatoren op verschillende aggregatieniveaus gepresenteerd. Zo staan er in deze bijlage bijvoorbeeld zowel gegevens met betrekking tot bedrijfssectoren op een laag aggregatieniveau (35 sectoren) als op een hoog aggregatieniveau (13 sectoren). Indicatoren per beroep worden zelfs op drie verschillende niveaus gepresenteerd. Indien mogelijk wordt uitgegaan van een gedetailleerde indeling in 127 beroepsgroepen. In andere gevallen wordt een beknopte indeling in 43 beroepssegmenten gebruikt. In een enkel geval worden gegevens gepresenteerd op het hoge niveau van 11 beroepssectoren. Ook indicatoren per opleiding komen zowel op het lage niveau van 104 opleidingstypen als op het hogere aggregatieniveau van 28 opleidingsrichtingen aan de orde.

Wanneer niet kan worden voldaan aan de ondergrens voor publicatie of wanneer het gegeven onbekend is, wordt dit in de tabellen aangegeven met een '- '.

De gepresenteerde indicatoren worden telkens ook kwalitatief getypeerd, uiteenlopend van 'erg laag' tot 'erg hoog'. Daarbij gaat het in de meeste gevallen om een relatieve typering ten opzichte van de andere bedrijfsgroottes, bedrijfssectoren, beroepen of opleidingen. Er zal in deze *Statistische Bijlage* niet uitgebreid worden ingegaan op de databronnen en de methodiek die ten grondslag liggen aan de gepresenteerde indicatoren. Hierop wordt ingegaan in het werkdocument *Methodiek werkgelegenheid en scholing 1999*.

De projectleiding van het WSO is in handen van Prof. dr. A. de Grip. Drs. J.M.A.F. Sanders speelde een centrale rol bij de uitvoering van het onderzoek en de totstandkoming van de rapportage. Aan het rapport en deze *Statistische Bijlage* is verder meegewerkt door R. van Dijk, N. van Hal, drs. A.G.M. Jacobs, drs. Ph.S. Marey en drs. M.J. de Steur. Onze dank gaat

bovendien uit naar de leden van de begeleidingscommissie bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, te weten: drs. F. Straatjes en drs. J.C. van der Velden.

Arbeidsomstandigheden

Tabel 2.1

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	28	gemiddeld
Tuinbouw	19	gemiddeld
Veehouderij	36	hoog
Akkerbouw, bosbouw en visserij	45	erg hoog
Voeding	43	erg hoog
Vlees- en visbewerking	55	erg hoog
Drank en tabaksproducten	37	hoog
Overige voedingsproducten	41	hoog
Chemie	37	hoog
Basischemie	38	hoog
Eindproducten chemie	24	gemiddeld
Kunststofverwerking	56	erg hoog
Metaal en elektrotechniek	44	erg hoog
Basismetaal	54	erg hoog
Metaalproducten	58	erg hoog
Machine-industrie	43	erg hoog
Elektrotechniek	23	gemiddeld
Transportmiddelen	51	erg hoog
Overige industrie	38	hoog
Textiel	41	hoog
Hout- en bouwmaterialen	41	hoog
Papier	58	erg hoog
Grafische industrie	27	gemiddeld
Energie	24	gemiddeld
Bouw en onroerend goed	39	hoog
Bouw	43	erg hoog
Exploitatie van onroerend goed	6	laag
Handel en reparatie	15	gemiddeld
Transport en communicatie	21	gemiddeld
Scheep- en luchtvaart	46	erg hoog
Weg- en railvervoer	20	gemiddeld
Communicatie	12	laag
Bank- en verzekeringswezen	5	laag
Bankwezen	5	laag
Verzekeringswezen	6	laag
Horeca en zakelijke dienstverlening	14	gemiddeld
Horeca	21	gemiddeld
Zakelijke dienstverlening	10	laag
Overige commerciële dienstverlening	23	gemiddeld

Tabel 2.1 (vervolg)

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	12	gemiddeld
Gezondheidszorg	13	gemiddeld
Overige kwartaire diensten	12	laag
Overheid en onderwijs	17	gemiddeld
Onderwijs	23	gemiddeld
Overheid	11	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.2

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	26	hoog
Tuinbouw	12	gemiddeld
Veehouderij	44	erg hoog
Akkerbouw, bosbouw en visserij	-	erg hoog
Voeding	14	gemiddeld
Vlees- en visbewerking	15	gemiddeld
Drank en tabaksproducten	-	gemiddeld
Overige voedingsproducten	15	gemiddeld
Chemie	21	hoog
Basischemie	24	hoog
Eindproducten chemie	13	gemiddeld
Kunststofverwerking	29	hoog
Metaal en elektrotechniek	31	erg hoog
Basismetaal	27	hoog
Metaalproducten	40	erg hoog
Machine-industrie	32	erg hoog
Elektrotechniek	16	gemiddeld
Transportmiddelen	40	erg hoog
Overige industrie	22	hoog
Textiel	19	gemiddeld
Hout- en bouwmaterialen	30	erg hoog
Papier	23	hoog
Grafische industrie	9	gemiddeld
Energie	17	gemiddeld
Bouw en onroerend goed	44	erg hoog
Bouw	49	erg hoog
Exploitatie van onroerend goed	-	laag
Handel en reparatie	11	gemiddeld
Transport en communicatie	9	gemiddeld
Scheep- en luchtvaart	15	gemiddeld
Weg- en railvervoer	11	gemiddeld
Communicatie	3	laag
Bank- en verzekeringswezen	-	laag
Bankwezen	-	laag
Verzekeringswezen	-	laag
Horeca en zakelijke dienstverlening	6	gemiddeld
Horeca	4	laag
Zakelijke dienstverlening	5	laag
Overige commerciële dienstverlening	12	gemiddeld

Tabel 2.2 (vervolg)

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	4	laag
Gezondheidszorg	4	laag
Overige kwartaire diensten	5	laag
Overheid en onderwijs	5	laag
Onderwijs	4	laag
Overheid	7	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.3

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	63	erg hoog
Tuinbouw	58	erg hoog
Veehouderij	71	erg hoog
Akkerbouw, bosbouw en visserij	61	erg hoog
Voeding	46	hoog
Vlees- en visbewerking	63	erg hoog
Drank en tabaksproducten	28	gemiddeld
Overige voedingsproducten	44	hoog
Chemie	34	gemiddeld
Basischemie	31	gemiddeld
Eindproducten chemie	26	gemiddeld
Kunststofverwerking	48	hoog
Metaal en elektrotechniek	40	gemiddeld
Basismetaal	37	gemiddeld
Metaalproducten	54	hoog
Machine-industrie	43	hoog
Elektrotechniek	22	laag
Transportmiddelen	48	hoog
Overige industrie	39	gemiddeld
Textiel	36	gemiddeld
Hout- en bouwmaterialen	46	hoog
Papier	43	hoog
Grafische industrie	25	gemiddeld
Energie	25	gemiddeld
Bouw en onroerend goed	59	erg hoog
Bouw	64	erg hoog
Exploitatie van onroerend goed	12	erg laag
Handel en reparatie	41	gemiddeld
Transport en communicatie	37	gemiddeld
Scheep- en luchtvaart	40	gemiddeld
Weg- en railvervoer	39	gemiddeld
Communicatie	32	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	3	erg laag
Bankwezen	3	erg laag
Verzekeringswezen	-	erg laag
Horeca en zakelijke dienstverlening	24	laag
Horeca	48	hoog
Zakelijke dienstverlening	16	laag
Overige commerciële dienstverlening	31	gemiddeld

Tabel 2.3 (vervolg)

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	42	gemiddeld
Gezondheidszorg	46	hoog
Overige kwartaire diensten	18	laag
Overheid en onderwijs	14	laag
Onderwijs	12	laag
Overheid	15	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.4

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	-	laag
Tuinbouw	-	laag
Veehouderij	-	laag
Akkerbouw, bosbouw en visserij	-	gemiddeld
Voeding	29	erg hoog
Vlees- en visbewerking	15	gemiddeld
Overige voedingsproducten	32	erg hoog
Drank en tabaksproducten	34	erg hoog
Chemie	30	erg hoog
Basischemie	33	erg hoog
Eindproducten chemie	21	hoog
Kunststofverwerking	37	erg hoog
Metaal en elektrotechniek	16	gemiddeld
Basismetaal	40	erg hoog
Metaalproducten	14	gemiddeld
Machine-industrie	6	gemiddeld
Elektrotechniek	16	gemiddeld
Transportmiddelen	20	hoog
Overige industrie	15	gemiddeld
Textiel	22	hoog
Hout- en bouwmaterialen	7	gemiddeld
Papier	43	erg hoog
Grafische industrie	18	hoog
Energie	13	gemiddeld
Bouw en onroerend goed	1	laag
Bouw	1	laag
Exploitatie van onroerend goed	-	laag
Handel en reparatie	4	laag
Transport en communicatie	21	hoog
Scheep- en luchtvaart	38	erg hoog
Weg- en railvervoer	23	hoog
Communicatie	10	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	3	laag
Bankwezen	3	laag
Verzekeringswezen	-	laag
Horeca en zakelijke dienstverlening	7	gemiddeld
Horeca	15	gemiddeld
Zakelijke dienstverlening	5	gemiddeld
Overige commerciële dienstverlening	7	gemiddeld

Tabel 2.4 (vervolg)

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	18	hoog
Gezondheidszorg	20	hoog
Overige kwartaire diensten	4	gemiddeld
Overheid en onderwijs	5	gemiddeld
Onderwijs	-	laag
Overheid	9	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.5

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	45	erg laag
Tuinbouw	44	erg laag
Veehouderij	49	erg laag
Akkerbouw, bosbouw en visserij	37	erg laag
Voeding	57	laag
Vlees- en visbewerking	61	gemiddeld
Overige voedingsproducten	58	gemiddeld
Drank en tabaksproducten	49	erg laag
Chemie	64	gemiddeld
Basischemie	70	hoog
Eindproducten chemie	63	gemiddeld
Kunststofverwerking	58	gemiddeld
Metaal en elektrotechniek	62	gemiddeld
Basismetaal	56	laag
Metaalproducten	60	gemiddeld
Machine-industrie	63	gemiddeld
Elektrotechniek	65	gemiddeld
Transportmiddelen	64	gemiddeld
Overige industrie	57	laag
Textiel	54	laag
Hout- en bouwmaterialen	50	erg laag
Papier	58	gemiddeld
Grafische industrie	72	hoog
Energie	63	gemiddeld
Bouw en onroerend goed	59	gemiddeld
Bouw	59	gemiddeld
Exploitatie van onroerend goed	60	gemiddeld
Handel en reparatie	55	laag
Transport en communicatie	69	hoog
Scheep- en luchtvaart	79	erg hoog
Weg- en railvervoer	68	hoog
Communicatie	69	hoog
Bank- en verzekeringswezen	69	hoog
Bankwezen	70	hoog
Verzekeringswezen	68	hoog
Horeca en zakelijke dienstverlening	65	gemiddeld
Horeca	64	gemiddeld
Zakelijke dienstverlening	68	hoog
Overige commerciële dienstverlening	49	erg laag

Tabel 2.5 (vervolg)

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	67	hoog
Gezondheidszorg	67	hoog
Overige kwartaire diensten	70	hoog
Overheid en onderwijs	63	gemiddeld
Onderwijs	62	gemiddeld
Overheid	64	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.6

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	35	hoog
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	20	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	gemiddeld
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	31	hoog
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	gemiddeld
Docenten talen en expressie	24	gemiddeld
Docenten letteren (1e graads)	22	gemiddeld
Docenten sociale vakken (2e graads)	53	erg hoog
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	gemiddeld
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	hoog
Onderwijskundig medewerkers	-	laag
Onderwijskundigen en pedagogen	-	laag
Rij-instructeurs	-	gemiddeld
Zweminstructeurs	78	erg hoog
Sportinstructeurs	-	gemiddeld
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	-	gemiddeld
Bibliotheekassistenten	-	laag
Bibliotheecarissen	-	laag
Grafisch ontwerpers	-	laag
Kunstenaars	28	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	laag
Geestelijken	-	laag
Journalisten	-	laag
Taalkundigen	-	laag
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	-	laag
Agrarische arbeiders	29	gemiddeld
Agrarische vakkrachten	-	laag
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	laag
Landbouwkundigen	-	gemiddeld
Landbouwmachinebestuurders en vissers	57	erg hoog
Agrarische bedrijfschefs	-	gemiddeld
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	51	erg hoog
Laboratorium-assistenten	-	hoog
Laboranten	-	gemiddeld
Technisch analisten	-	gemiddeld
Natuurwetenschappers	-	gemiddeld
Conciërges	19	gemiddeld
Hoofden technische dienst	44	hoog
Werktuigbouwkundigen	-	laag
Bouwwerkers	52	erg hoog
Aannemers en installateurs	43	hoog
Architecten en bouwkundig projectleiders	15	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundigen	-	laag
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	61	erg hoog
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	43	hoog
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	laag

Tabel 2.6 (vervolg)

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Metaalarbeiders	71	erg hoog
Bankwerkers en lassers	67	erg hoog
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	hoog
Assembleurs	42	hoog
Monteurs	57	erg hoog
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	27	gemiddeld
Elektronicamonteurs	28	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	32	hoog
Elektromonteurs	39	hoog
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	gemiddeld
Elektrotechnici	-	laag
Grafisch productiepersoneel	45	erg hoog
Grafische vakkrachten	54	erg hoog
Mechanisch operators	58	erg hoog
Procesoperators	63	erg hoog
Procestechnologen	-	gemiddeld
Materiaalkundigen	-	laag
Confectie-arbeiders	29	gemiddeld
Schoen- en kleermakers	-	hoog
TRANSPORT BEROEPEN		
Laders en lossers	29	gemiddeld
Chauffeurs	20	gemiddeld
Schippers en conducteurs	43	hoog
Vliegers, Scheepskapiteins en leidinggevenden transport	45	erg hoog
Stewards	63	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	-	laag
Verplegenden en doktersassistenten	12	laag
Therapeuten en verpleegkundigen	11	laag
Artsen	-	laag
Apothekersassistenten en medisch laboranten	11	laag
Medisch analisten	-	gemiddeld
Apothekers	-	laag
Afdelingshoofden zorginstelling	-	laag
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	40	hoog
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden	-	laag
Economen	-	laag
Productieplanners	19	gemiddeld
Organisatie-adviseurs	-	laag
Organisatiedeskundigen	-	laag
Receptionisten en administratieve employees	10	laag
Boekhouders en secretaresses	6	laag
Assistent accountants	3	laag
Accountants	-	laag
Verzekeringsagenten	-	laag
Commercieel employees	6	laag
Commercieel medewerkers	5	laag
Technisch-commercieel employees	-	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	laag
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	laag
Juristen	-	laag

Tabel 2.6 (vervolg)

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Administratieve transportemployeees	21	gemiddeld
Leidinggevenden	7	laag
Managers	6	laag
Medisch secretaresses	-	laag
INFORMATICABEROEPEN		
Programmeurs	7	laag
Systeemanalisten	5	laag
Informatici	-	laag
Technisch systeemanalisten	-	laag
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	19	gemiddeld
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	9	laag
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	9	laag
Interieurverzorgers	16	gemiddeld
Verkopers	7	laag
Winkeliers	8	laag
Hulpkrachten horeca en verzorging	14	gemiddeld
Ziekenverzorgenden	13	gemiddeld
Verzorgend personeel	25	gemiddeld
Café - en snackbarhouders	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden horeca	22	gemiddeld
Bakkers en slaggers	-	gemiddeld
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Asp. politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	24	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployeees	17	gemiddeld
Politie-inspecteurs en officieren	-	gemiddeld
Brandweerlieden	-	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.7

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar beroepssegment, 1998

Beroepssegment	%	typering
Elementaire beroepen	29	gemiddeld
Lagere niet-specialistische beroepen	-	gemiddeld
Lagere docenten sportvakken	78	erg hoog
Lagere agrarische beroepen	30	gemiddeld
Lagere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	hoog
Lagere technische beroepen	52	erg hoog
Lagere transportberoepen	20	gemiddeld
Lagere (para)medische beroepen	-	laag
Lagere administratieve, commerciële beroepen e.d.	9	laag
Lagere beveiligingsberoepen	24	gemiddeld
Lagere verzorgende beroepen	14	gemiddeld
Middelbare docenten transport-, sportvakken	-	gemiddeld
Middelbare agrarische beroepen	20	gemiddeld
Middelbare wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Middelbare technische beroepen	51	erg hoog
Middelbare transportberoepen e.d.	36	hoog
Middelbare (para)medische beroepen	11	laag
Middelbare administratieve, commerciële beroepen e.d.	7	laag
Middelbare juridische, bestuurlijke beveiligingsberoepen	12	gemiddeld
Middelbare taalkundige, culturele beroepen	-	laag
Middelbare beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	19	gemiddeld
Middelbare verzorgende beroepen e.d.	25	gemiddeld
Hogere pedagogische beroepen	31	hoog
Hogere landbouwkundige beroepen	-	laag
Hogere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Hogere technische beroepen	18	gemiddeld
Hogere transportberoepen	45	erg hoog
Hogere (para)medische beroepen	11	laag
Hogere administratieve, commerciële, economische beroepen	5	laag
Hogere juridische, bestuurlijke, beveiligingsberoepen	-	laag
Hogere taalkundige, culturele beroepen	19	gemiddeld
Hogere beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij e.d.	9	laag
Hogere verzorgende beroepen	-	laag
Managers (HBO werk- en denkniveau) e.d.	7	laag
Wetenschappelijke pedagogische beroepen	17	gemiddeld
Wetenschappelijke landbouwkundige beroepen	-	gemiddeld
Wetenschappelijke wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Wetenschappelijke technische beroepen	-	laag
Wetenschappelijke (para)medische beroepen e.d.	-	laag
Wetenschappelijke economische, administratieve beroepen e.d.	-	laag
Wetenschappelijke juridische, bestuurlijke beroepen	-	laag
Wetenschappelijke beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	-	laag
Managers (wetenschappelijk werk- en denkniveau)	6	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.8

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	-	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	laag
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	30	hoog
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-	laag
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	laag
Docenten talen en expressie	-	laag
Docenten letteren (1e graads)	-	laag
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	laag
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	gemiddeld
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	gemiddeld
Onderwijskundig medewerkers	-	laag
Onderwijskundigen en pedagogen	-	laag
Rij-instructeurs	-	laag
Zweminstructeurs	-	laag
Sportinstructeurs	-	laag
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	-	laag
Bibliotheekassistenten	-	laag
Bibliotheecarissen	-	laag
Grafisch ontwerpers	-	laag
Kunstenaars	-	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	laag
Geestelijken	-	laag
Journalisten	-	laag
Taalkundigen	-	laag
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	-	gemiddeld
Agrarische arbeiders	36	erg hoog
Agrarische vakkrachten	-	gemiddeld
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	gemiddeld
Landbouwkundigen	-	gemiddeld
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	erg hoog
Agrarische bedrijfshoofden	29	hoog
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	31	hoog
Laboratorium-assistenten	-	erg hoog
Laboranten	-	gemiddeld
Technisch analisten	-	gemiddeld
Natuurwetenschappers	-	gemiddeld
Conciërges	17	gemiddeld
Hoofden technische dienst	32	hoog
Werktuigbouwkundigen	-	laag
Bouwwerkers	55	erg hoog
Aannemers en installateurs	52	erg hoog
Architecten en bouwkundig projectleiders	-	laag
Weg- en waterbouwkundigen	-	laag
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	83	erg hoog
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	34	erg hoog

Tabel 2.8 (vervolg)

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	gemiddeld
Metaalarbeiders	55	erg hoog
Bankwerkers en lassers	49	erg hoog
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	hoog
Assembleurs	44	erg hoog
Monteurs	51	erg hoog
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	16	gemiddeld
Elektronicamonteurs	22	hoog
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	40	erg hoog
Elektromonteurs	46	erg hoog
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	gemiddeld
Elektrotechnici	-	laag
Grafisch productiepersoneel	19	gemiddeld
Grafische vakkrachten	19	gemiddeld
Mechanisch operators	23	hoog
Procesoperators	26	hoog
Procestechnologen	-	gemiddeld
Materiaalkundigen	-	gemiddeld
Confectie-arbeiders	28	hoog
Schoen- en kleermakers	-	gemiddeld
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	12	gemiddeld
Chauffeurs	11	gemiddeld
Schippers en conducteurs	21	hoog
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevend transport	-	gemiddeld
Stewards	-	gemiddeld
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	-	gemiddeld
Verplegenden en doktersassistenten	5	gemiddeld
Therapeuten en verpleegkundigen	6	gemiddeld
Artsen	-	laag
Apothekersassistenten en medisch laboranten	12	gemiddeld
Medisch analisten	-	gemiddeld
Apothekers	-	laag
Afdelingshoofden zorginstelling	-	laag
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	10	gemiddeld
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	laag
Bedrijfshoofden	-	laag
Economen	-	laag
Productieplanners	-	laag
Organisatie-adviseurs	-	laag
Organisatiedeskundigen	-	laag
Receptionisten en administratieve employees	1	laag
Boekhouders en secretaresses	1	laag
Assistent accountants	-	laag
Accountants	-	laag
Verzekeringsagenten	-	laag

Tabel 2.8 (vervolg)

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Commercieel employeés	1	laag
Commercieel medewerkers	-	laag
Technisch-commercieel employeés	-	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	laag
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	laag
Juristen	-	laag
Administratieve transportemployeés	-	laag
Leidinggevenden	-	laag
Managers	-	laag
Medisch secretaresses	-	laag
INFORMATICABEROEPEN		
Programmeurs	-	laag
Systeemanalisten	-	laag
Informatici	-	laag
Technisch systeemanalisten	-	laag
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	-	laag
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	-	laag
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	-	gemiddeld
Interieurverzorgers	9	gemiddeld
Verkopers	4	laag
Winkeliers	4	laag
Hulpkrachten horeca en verzorging	3	laag
Ziekenverzorgenden	-	laag
Verzorgend personeel	5	laag
Café- en snackbarhouders	-	laag
Bedrijfshoofden horeca	-	laag
Bakkers en slaggers	-	gemiddeld
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Asp. politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	10	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployeés	7	gemiddeld
Politie-inspecteurs en officieren	-	gemiddeld
Brandweerlieden	-	erg hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.9

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschappen of apparaten die trilling veroorzaken, naar beroepssegment, 1998

Beroepssegment	%	typering
Elementaire beroepen	14	gemiddeld
Lagere niet-specialistische beroepen	-	laag
Lagere docenten sportvakken	-	laag
Lagere agrarische beroepen	36	erg hoog
Lagere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	erg hoog
Lagere technische beroepen	44	erg hoog
Lagere transportberoepen	11	gemiddeld
Lagere (para)medische beroepen	-	gemiddeld
Lagere administratieve, commerciële beroepen e.d.	3	laag
Lagere beveiligingsberoepen	10	gemiddeld
Lagere verzorgende beroepen	3	laag
Middelbare docenten transport-, sportvakken	-	laag
Middelbare agrarische beroepen	21	hoog
Middelbare wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Middelbare technische beroepen	45	erg hoog
Middelbare transportberoepen e.d.	10	gemiddeld
Middelbare (para)medische beroepen	5	gemiddeld
Middelbare administratieve, commerciële beroepen e.d.	2	laag
Middelbare juridische, bestuurlijke beveiligingsberoepen	4	laag
Middelbare taalkundige, culturele beroepen	-	laag
Middelbare beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	-	laag
Middelbare verzorgende beroepen e.d.	4	laag
Hogere pedagogische beroepen	3	laag
Hogere landbouwkundige beroepen	-	gemiddeld
Hogere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Hogere technische beroepen	8	gemiddeld
Hogere transportberoepen	-	gemiddeld
Hogere (para)medische beroepen	7	gemiddeld
Hogere administratieve, commerciële, economische beroepen	1	laag
Hogere juridische, bestuurlijke, beveiligingsberoepen	-	laag
Hogere taalkundige, culturele beroepen	-	laag
Hogere beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij e.d.	-	laag
Hogere verzorgende beroepen	-	laag
Managers (HBO werk- en denkniveau) e.d.	-	laag
Wetenschappelijke pedagogische beroepen	-	laag
Wetenschappelijke landbouwkundige beroepen	-	gemiddeld
Wetenschappelijke wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Wetenschappelijke technische beroepen	-	laag
Wetenschappelijke (para)medische beroepen e.d.	-	laag
Wetenschappelijke economische, administratieve beroepen e.d.	-	laag
Wetenschappelijke juridische, bestuurlijke beroepen	-	laag
Wetenschappelijke beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	-	laag
Managers (wetenschappelijk werk- en denkniveau)	-	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.10

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	13	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	laag
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	19	laag
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	laag
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-	laag
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	erg laag
Docenten talen en expressie	-	laag
Docenten letteren (1e graads)	-	laag
Docenten sociale vakken (2e graads)	49	hoog
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	erg laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	laag
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	laag
Onderwijskundig medewerkers	-	erg laag
Onderwijskundigen en pedagogen	-	laag
Rij-instructeurs	-	laag
Zweminstructeurs	-	gemiddeld
Sportinstructeurs	-	gemiddeld
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	-	laag
Bibliotheekassistenten	22	gemiddeld
Bibliothecarissen	-	laag
Grafisch ontwerpers	-	laag
Kunstenaars	25	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	erg laag
Geestelijken	-	erg laag
Journalisten	-	laag
Taalkundigen	-	laag
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulpverleners	46	gemiddeld
Agrarische arbeiders	73	erg hoog
Agrarische vakkrachten	-	gemiddeld
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	laag
Landbouwkundigen	-	laag
Landbouwmachinebestuurders en vissers	75	erg hoog
Agrarische bedrijfshoofden	63	hoog
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	60	hoog
Laboratorium-assistenten	-	gemiddeld
Laboranten	-	laag
Technisch analisten	-	laag
Natuurwetenschappers	-	laag
Conciërges	53	hoog
Hoofden technische dienst	43	gemiddeld
Werktuigbouwkundigen	-	laag
Bouvvakkers	85	erg hoog
Aannemers en installateurs	64	hoog
Architecten en bouwkundig projectleiders	-	laag
Weg- en waterbouwkundigen	-	erg laag
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	87	erg hoog
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	32	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	laag

Tabel 2.10 (vervolg)

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Metaalarbeiders	71	erg hoog
Bankwerkers en lassers	62	hoog
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	laag
Assembleurs	58	hoog
Monteurs	65	hoog
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	13	laag
Elektronicamonteurs	40	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	56	hoog
Elektromonteurs	51	hoog
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	laag
Elektrotechnici	-	laag
Grafisch productiepersoneel	34	gemiddeld
Grafische vakkrachten	51	hoog
Mechanisch operators	64	hoog
Procesoperators	46	gemiddeld
Procestechnologen	-	laag
Materiaalkundigen	-	laag
Confectie-arbeiders	56	hoog
Schoen- en kleermakers	-	laag
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	73	erg hoog
Chauffeurs	59	hoog
Schippers en conducteurs	31	gemiddeld
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	18	laag
Stewards	80	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	85	erg hoog
Verplegenden en doktersassistenten	57	hoog
Therapeuten en verpleegkundigen	54	hoog
Artsen	10	laag
Apothekersassistenten en medisch laboranten	17	laag
Medisch analisten	29	gemiddeld
Apothekers	-	laag
Afdelingshoofden zorginstelling	-	laag
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	54	hoog
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	laag
Bedrijfshoofden	-	laag
Economen	-	erg laag
Productieplanners	11	laag
Organisatie-adviseurs	-	laag
Organisatiedeskundigen	-	erg laag
Receptionisten en administratieve employees	9	laag
Boekhouders en secretaresses	5	laag
Assistent accountants	-	laag
Accountants	-	erg laag
Verzekeringsagenten	-	laag
Commercieel employees	7	laag
Commercieel medewerkers	5	laag
Technisch-commercieel employees	24	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	laag
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	erg laag
Juristen	-	laag

Tabel 2.10 (vervolg)

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Administratieve transportemployeees	19	laag
Leidinggevendenden	6	laag
Managers	9	laag
Medisch secretaresses	-	laag
INFORMATICABEROEPEN		
Programmeurs	10	laag
Systeemanalisten	3	laag
Informatici	-	erg laag
Technisch systeemanalisten	-	laag
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	26	gemiddeld
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	7	laag
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	72	erg hoog
Interieurverzorgers	58	hoog
Verkopers	43	gemiddeld
Winkeliers	48	hoog
Hulpkrachten horeca en verzorging	54	hoog
Ziekenverzorgenden	89	erg hoog
Verzorgend personeel	60	hoog
Café- en snackbarhouders	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden horeca	41	gemiddeld
Bakkers en slaggers	63	hoog
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Asp. politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	31	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployeees	28	gemiddeld
Politie-inspecteurs en officieren	-	laag
Brandweerlieden	57	hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.11

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar beroepssegment, 1998

Beroepssegment	%	typering
Elementaire beroepen	62	hoog
Lagere niet-specialistische beroepen	-	laag
Lagere docenten sportvakken	-	gemiddeld
Lagere agrarische beroepen	73	erg hoog
Lagere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Lagere technische beroepen	70	erg hoog
Lagere transportberoepen	59	hoog
Lagere (para)medische beroepen	85	erg hoog
Lagere administratieve, commerciële beroepen e.d.	26	gemiddeld
Lagere beveiligingsberoepen	31	gemiddeld
Lagere verzorgende beroepen	54	hoog
Middelbare docenten transport-, sportvakken	-	gemiddeld
Middelbare agrarische beroepen	52	hoog
Middelbare wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	laag
Middelbare technische beroepen	58	hoog
Middelbare transportberoepen e.d.	33	gemiddeld
Middelbare (para)medische beroepen	53	hoog
Middelbare administratieve, commerciële beroepen e.d.	10	laag
Middelbare juridische, bestuurlijke beveiligingsberoepen	18	laag
Middelbare taalkundige, culturele beroepen	18	laag
Middelbare beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	26	gemiddeld
Middelbare verzorgende beroepen e.d.	58	hoog
Hogere pedagogische beroepen	14	laag
Hogere landbouwkundige beroepen	-	laag
Hogere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	laag
Hogere technische beroepen	9	laag
Hogere transportberoepen	18	laag
Hogere (para)medische beroepen	50	hoog
Hogere administratieve, commerciële, economische beroepen	4	laag
Hogere juridische, bestuurlijke, beveiligingsberoepen	-	laag
Hogere taalkundige, culturele beroepen	20	laag
Hogere beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij e.d.	6	laag
Hogere verzorgende beroepen	-	laag
Managers (HBO werk- en denkniveau) e.d.	6	laag
Wetenschappelijke pedagogische beroepen	4	laag
Wetenschappelijke landbouwkundige beroepen	-	laag
Wetenschappelijke wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	laag
Wetenschappelijke technische beroepen	-	laag
Wetenschappelijke (para)medische beroepen e.d.	9	laag
Wetenschappelijke economische, administratieve beroepen e.d.	-	erg laag
Wetenschappelijke juridische, bestuurlijke beroepen	-	laag
Wetenschappelijke beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	-	laag
Managers (wetenschappelijk werk- en denkniveau)	9	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.12

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	-	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	laag
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	-	laag
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	laag
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-	laag
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	laag
Docenten talen en expressie	-	laag
Docenten letteren (1e graads)	-	laag
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	laag
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	laag
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	laag
Onderwijskundig medewerkers	-	laag
Onderwijskundigen en pedagogen	-	laag
Rij-instructeurs	-	laag
Zweminstructeurs	-	erg hoog
Sportinstructeurs	-	laag
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	-	laag
Bibliotheekassistenten	-	laag
Bibliothecarissen	-	laag
Grafisch ontwerpers	-	laag
Kunstenaars	-	laag
Geestelijk verzorgers	-	laag
Geestelijken	-	laag
Journalisten	-	gemiddeld
Taalkundigen	-	laag
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulpverleners	-	gemiddeld
Agrarische arbeiders	-	laag
Agrarische vakkrachten	-	gemiddeld
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	laag
Landbouwkundigen	-	laag
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	gemiddeld
Agrarische bedrijfshoofden	-	laag
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	24	hoog
Laboratorium-assistenten	-	gemiddeld
Laboranten	-	gemiddeld
Technisch analisten	-	laag
Natuurwetenschappers	-	laag
Conciërges	8	gemiddeld
Hoofden technische dienst	-	laag
Werktuigbouwkundigen	-	laag
Bouwvakkers	2	laag
Aannemers en installateurs	2	laag
Architecten en bouwkundig projectleiders	-	laag
Weg- en waterbouwkundigen	-	laag
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	-	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	laag

Tabel 2.12 (vervolg)

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Metaalarbeiders	21	hoog
Bankwerkers en lassers	20	hoog
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	laag
Assembleurs	22	hoog
Monteurs	17	gemiddeld
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	-	gemiddeld
Elektronicamonteurs	-	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	gemiddeld
Elektromonteurs	7	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	laag
Elektrotechnici	-	laag
Grafisch productiepersoneel	29	erg hoog
Grafische vakkrachten	30	erg hoog
Mechanisch operators	42	erg hoog
Procesoperators	67	erg hoog
Procestechnologen	-	gemiddeld
Materiaalkundigen	-	laag
Confectie-arbeiders	-	gemiddeld
Schoen- en kleermakers	-	laag
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	16	gemiddeld
Chauffeurs	18	hoog
Schippers en conducteurs	49	erg hoog
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	30	erg hoog
Stewards	39	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	48	erg hoog
Verplegenden en doktersassistenten	38	erg hoog
Therapeuten en verpleegkundigen	22	hoog
Artsen	8	gemiddeld
Apothekersassistenten en medisch laboranten	-	gemiddeld
Medisch analisten	-	gemiddeld
Apothekers	-	gemiddeld
Afdelingshoofden zorginstelling	-	gemiddeld
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	16	gemiddeld
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden	-	laag
Economen	-	laag
Productieplanners	13	gemiddeld
Organisatie-adviseurs	-	laag
Organisatiedeskundigen	-	laag
Receptionisten en administratieve employees	8	gemiddeld
Boekhouders en secretaresses	2	laag
Assistent accountants	-	laag
Accountants	-	laag
Verzekeringsagenten	-	laag
Commercieel employees	2	laag
Commercieel medewerkers	-	laag
Technisch-commercieel employees	-	laag
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	laag
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	laag
Juristen	-	laag

Tabel 2.12 (vervolg)

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegdienst, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Administratieve transportemployeees	11	gemiddeld
Leidinggevend	-	gemiddeld
Managers	5	gemiddeld
Medisch secretaresses	-	laag
INFORMATICABEROEPEN		
Programmeurs	9	gemiddeld
Systeemanalisten	-	laag
Informatici	-	laag
Technisch systeemanalisten	-	laag
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	20	hoog
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	7	gemiddeld
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	-	laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	gemiddeld
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	-	gemiddeld
Interieurverzorgers	6	gemiddeld
Verkopers	5	gemiddeld
Winkeliers	4	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	12	gemiddeld
Ziekenverzorgenden	47	erg hoog
Verzorgend personeel	20	hoog
Café- en snackbarhouders	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden horeca	16	gemiddeld
Bakkers en slaggers	-	gemiddeld
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Asp. politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	48	erg hoog
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployeees	38	erg hoog
Politie-inspecteurs en officieren	-	hoog
Brandweerlieden	50	erg hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.13

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar beroepssegment, 1998

Beroepssegment	%	typering
Elementaire beroepen	14	gemiddeld
Lagere niet-specialistische beroepen	-	gemiddeld
Lagere docenten sportvakken	-	erg hoog
Lagere agrarische beroepen	-	laag
Lagere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Lagere technische beroepen	16	gemiddeld
Lagere transportberoepen	18	hoog
Lagere (para)medische beroepen	48	erg hoog
Lagere administratieve, commerciële beroepen e.d.	6	gemiddeld
Lagere beveiligingsberoepen	48	erg hoog
Lagere verzorgende beroepen	12	gemiddeld
Middelbare docenten transport-, sportvakken	-	laag
Middelbare agrarische beroepen	-	laag
Middelbare wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Middelbare technische beroepen	16	gemiddeld
Middelbare transportberoepen e.d.	29	erg hoog
Middelbare (para)medische beroepen	31	erg hoog
Middelbare administratieve, commerciële beroepen e.d.	3	laag
Middelbare juridische, bestuurlijke beveiligingsberoepen	23	hoog
Middelbare taalkundige, culturele beroepen	-	laag
Middelbare beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	20	hoog
Middelbare verzorgende beroepen e.d.	20	hoog
Hogere pedagogische beroepen	-	laag
Hogere landbouwkundige beroepen	-	laag
Hogere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	laag
Hogere technische beroepen	3	laag
Hogere transportberoepen	30	erg hoog
Hogere (para)medische beroepen	20	hoog
Hogere administratieve, commerciële, economische beroepen	1	laag
Hogere juridische, bestuurlijke, beveiligingsberoepen	-	gemiddeld
Hogere taalkundige, culturele beroepen	-	laag
Hogere beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij e.d.	7	gemiddeld
Hogere verzorgende beroepen	-	gemiddeld
Managers (HBO werk- en denkniveau) e.d.	-	gemiddeld
Wetenschappelijke pedagogische beroepen	-	laag
Wetenschappelijke landbouwkundige beroepen	-	laag
Wetenschappelijke wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	laag
Wetenschappelijke technische beroepen	-	laag
Wetenschappelijke (para)medische beroepen e.d.	8	gemiddeld
Wetenschappelijke economische, administratieve beroepen e.d.	-	laag
Wetenschappelijke juridische, bestuurlijke beroepen	-	laag
Wetenschappelijke beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	-	laag
Managers (wetenschappelijk werk- en denkniveau)	5	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.14

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	53	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	62	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	84	erg hoog
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	62	gemiddeld
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	63	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	70	hoog
Docenten talen en expressie	54	laag
Docenten letteren (1e graads)	68	gemiddeld
Docenten sociale vakken (2e graads)	36	erg laag
Docenten sociale vakken (1e graads)	67	gemiddeld
Docenten 2e graads zonder specialisatie	65	gemiddeld
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	erg hoog
Onderwijskundig medewerkers	81	hoog
Onderwijskundigen en pedagogen	76	hoog
Rij-instructeurs	-	gemiddeld
Zweminstructeurs	-	erg laag
Sportinstructeurs	-	erg laag
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	-	hoog
Bibliotheekassistenten	51	laag
Bibliothecarissen	52	laag
Grafisch ontwerpers	82	erg hoog
Kunstenaars	70	hoog
Geestelijk verzorgers	-	erg hoog
Geestelijken	-	hoog
Journalisten	93	erg hoog
Taalkundigen	85	erg hoog
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	-	erg laag
Agrarische arbeiders	35	erg laag
Agrarische vakkrachten	51	laag
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	75	hoog
Landbouwkundigen	-	erg hoog
Landbouwmachinebestuurders en vissers	63	gemiddeld
Agrarische bedrijfs hoofden	60	gemiddeld
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	48	laag
Laboratorium-assistenten	-	laag
Laboranten	52	laag
Technisch analisten	63	gemiddeld
Natuurwetenschappers	65	gemiddeld
Conciërges	44	laag
Hoofden technische dienst	62	gemiddeld
Werktuigbouwkundigen	62	gemiddeld
Bouwvakkers	50	laag
Aannemers en installateurs	65	gemiddeld
Architecten en bouwkundig projectleiders	79	hoog
Weg- en waterbouwkundigen	80	hoog
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	40	erg laag
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	61	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	65	gemiddeld

Tabel 2.14 (vervolg)

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Metaalarbeiders	54	laag
Bankwerkers en lassers	59	gemiddeld
Bedrijfschefs metaalbewerking	-	hoog
Assembleurs	47	laag
Monteurs	64	gemiddeld
Werktuigbouwkundig ontwerpers en schrijvers technische dienst	77	hoog
Elektronicamonteurs	70	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	51	laag
Elektromonteurs	66	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en schrijvers	80	hoog
Elektrotechnici	72	hoog
Grafisch productiepersoneel	75	hoog
Grafische vakkrachten	71	hoog
Mechanisch operators	51	laag
Procesoperators	64	gemiddeld
Procesingenieurs	83	erg hoog
Materiaalkundigen	73	hoog
Confectie-arbeiders	55	gemiddeld
Schoen- en kleermakers	-	gemiddeld
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	53	laag
Chauffeurs	60	gemiddeld
Schippers en conducteurs	65	gemiddeld
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	87	erg hoog
Stewards	90	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulpverleners en leerling-verpleegkundigen	73	hoog
Verplegenden en doktersassistenten	73	hoog
Therapeuten en verpleegkundigen	67	gemiddeld
Artsen	80	hoog
Apothekersassistenten en medisch laboranten	68	gemiddeld
Medisch analisten	78	hoog
Apothekers	-	gemiddeld
Afdelingschefs zorginstelling	70	gemiddeld
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	45	laag
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	erg laag
Bedrijfschefs	77	hoog
Economen	77	hoog
Productieplanners	78	hoog
Organisatieadviseurs	77	hoog
Organisatiekundigen	84	erg hoog
Receptionisten en administratieve medewerkers	54	laag
Boekhouders en secretaresses	62	gemiddeld
Assistent accountants	75	hoog
Accountants	84	erg hoog
Verzekeringsagenten	63	gemiddeld
Commercieel medewerkers	67	gemiddeld
Commercieel medewerkers	79	hoog
Technisch-commercieel medewerkers	61	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	77	hoog
Juridisch en fiscaal medewerkers	59	gemiddeld
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	84	erg hoog
Juristen	84	erg hoog

Tabel 2.14 (vervolg)

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Administratieve transportemployees	78	hoog
Leidinggevenden	80	hoog
Managers	85	erg hoog
Medisch secretaresses	68	gemiddeld
INFORMATICABEROEPEN		
Programmeurs	71	hoog
Systeemanalisten	79	hoog
Informatici	87	erg hoog
Technisch systeemanalisten	75	hoog
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	57	gemiddeld
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	69	gemiddeld
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	78	hoog
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	73	hoog
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	81	hoog
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	40	erg laag
Interieurverzorgers	44	laag
Verkopers	38	erg laag
Winkeliers	56	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	53	laag
Ziekenverzorgenden	82	erg hoog
Verzorgend personeel	62	gemiddeld
Café- en snackbarhouders	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden horeca	66	gemiddeld
Bakkers en slaggers	42	erg laag
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Asp. politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	40	erg laag
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployees	72	hoog
Politie-inspecteurs en officieren	85	erg hoog
Brandweerlieden	64	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.15

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar beroepssegment, 1998

Beroepssegment	%	typering
Elementaire beroepen	47	laag
Lagere niet-specialistische beroepen	-	erg laag
Lagere docenten sportvakken	-	erg laag
Lagere agrarische beroepen	36	erg laag
Lagere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	laag
Lagere technische beroepen	52	laag
Lagere transportberoepen	60	gemiddeld
Lagere (para)medische beroepen	73	hoog
Lagere administratieve, commerciële beroepen e.d.	46	laag
Lagere beveiligingsberoepen	40	erg laag
Lagere verzorgende beroepen	53	laag
Middelbare docenten transport-, sportvakken	33	erg laag
Middelbare agrarische beroepen	56	gemiddeld
Middelbare wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	52	laag
Middelbare technische beroepen	64	gemiddeld
Middelbare transportberoepen e.d.	76	hoog
Middelbare (para)medische beroepen	74	hoog
Middelbare administratieve, commerciële beroepen e.d.	65	gemiddeld
Middelbare juridische, bestuurlijke beveiligingsberoepen	66	gemiddeld
Middelbare taalkundige, culturele beroepen	59	gemiddeld
Middelbare beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	57	gemiddeld
Middelbare verzorgende beroepen e.d.	63	gemiddeld
Hogere pedagogische beroepen	56	gemiddeld
Hogere landbouwkundige beroepen	75	hoog
Hogere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	63	gemiddeld
Hogere technische beroepen	77	hoog
Hogere transportberoepen	87	erg hoog
Hogere (para)medische beroepen	69	gemiddeld
Hogere administratieve, commerciële, economische beroepen	78	hoog
Hogere juridische, bestuurlijke, beveiligingsberoepen	84	erg hoog
Hogere taalkundige, culturele beroepen	65	gemiddeld
Hogere beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij e.d.	72	hoog
Hogere verzorgende beroepen	70	gemiddeld
Managers (HBO werk- en denkniveau) e.d.	80	hoog
Wetenschappelijke pedagogische beroepen	73	hoog
Wetenschappelijke landbouwkundige beroepen	-	erg hoog
Wetenschappelijke wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	65	gemiddeld
Wetenschappelijke technische beroepen	73	hoog
Wetenschappelijke (para)medische beroepen e.d.	78	hoog
Wetenschappelijke economische, administratieve beroepen e.d.	84	erg hoog
Wetenschappelijke juridische, bestuurlijke beroepen	84	erg hoog
Wetenschappelijke beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	80	hoog
Managers (wetenschappelijk werk- en denkniveau)	85	erg hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.16
Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
Basisonderwijs	32	hoog
VMBO theorie	18	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	27	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	27	gemiddeld
VMBO techniek	43	erg hoog
VMBO bouwtechniek	45	erg hoog
VMBO installatietechniek	38	hoog
VMBO metaal: mechanische techniek	56	erg hoog
VMBO metaal: fijnmechanische techniek	-	erg hoog
VMBO voertuigtechniek	45	erg hoog
VMBO elektrotechniek	34	hoog
VMBO grafische techniek	-	hoog
VMBO brood en banket	38	hoog
VMBO consumptief en levensmiddelen techniek	27	gemiddeld
VMBO transport en logistiek	28	gemiddeld
VMBO economie	14	gemiddeld
VMBO administratie, handel en mode	14	gemiddeld
VMBO verzorging	16	gemiddeld
VMBO (uiterlijke) verzorging	16	gemiddeld
VMBO openbare orde en veiligheid	28	gemiddeld
VMBO beveiliging	28	gemiddeld
HAVO/VWO	13	laag
MBO landbouw en natuurlijke omgeving	28	gemiddeld
MBO landbouw en veeteelt	25	gemiddeld
MBO milieu en groene ruimte	36	hoog
MBO techniek	40	hoog
MBO laboratorium	17	gemiddeld
MBO bouw	40	hoog
MBO grond-, weg- en waterbouw	31	hoog
MBO installatietechniek	38	hoog
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	50	erg hoog
MBO fijnmechanische techniek	-	gemiddeld
MBO motorvoertuigtechniek	49	erg hoog
MBO vliegtuigtechniek	68	erg hoog
MBO operationele techniek	52	erg hoog
MBO elektrotechniek	35	hoog
MBO grafische techniek	34	hoog
MBO procestechniek	67	erg hoog
MBO brood en banket	35	hoog
MBO levensmiddelen techniek/vleesverwerking	37	hoog
MBO vervoer en logistiek	28	gemiddeld

Tabel 2.16 (vervolg)

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	17	gemiddeld
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	13	laag
MBO apothekersassistent	-	laag
MBO verpleging	13	laag
MBO gezondheidstechniek	-	laag
MBO sociaal-cultureel	24	gemiddeld
MBO verzorging	16	gemiddeld
MBO uiterlijke verzorging	16	gemiddeld
MBO horeca	26	gemiddeld
MBO beweging en therapie	22	gemiddeld
MBO economie	11	laag
MBO administratie	8	laag
MBO handel	15	gemiddeld
MBO secretariaat	7	laag
MBO toerisme en recreatie	-	laag
MBO bedrijfskunde	20	gemiddeld
MBO automatisering	12	laag
MBO geld, bank en belastingen	-	laag
MBO verzekeringswezen	-	laag
MBO openbare orde en veiligheid	24	gemiddeld
MBO openbare orde en veiligheid	24	gemiddeld
HBO onderwijs en tolk en vertaler	26	gemiddeld
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	30	hoog
HBO lerarenopleiding talen	18	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	21	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	18	gemiddeld
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	38	hoog
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	31	hoog
HBO tolk en vertaler	-	gemiddeld
HBO landbouw	12	laag
HBO landbouw en veeteelt	-	laag
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	-	laag
HBO techniek	14	gemiddeld
HBO laboratorium	13	gemiddeld
HBO bouwkunde	-	laag
HBO civiele techniek	-	laag
HBO werktuigbouwkunde	17	gemiddeld
HBO elektrotechniek	10	laag
HBO informatica	-	laag
HBO chemische technologie	-	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	39	hoog
HBO paramedisch	10	laag
HBO verpleegkunde	9	laag
HBO (fysio)therapie	9	laag
HBO voeding	-	laag

Tabel 2.16 (vervolg)

Percentage werknemers dat geconfronteerd wordt met lawaai tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
HBO economie	6	laag
HBO accountancy en bedrijfseconomie	-	laag
HBO commerciële economie	7	laag
HBO toerisme en recreatie	-	laag
HBO recht en bestuur	-	laag
HBO secretariaat	-	laag
HBO bedrijfskunde	8	laag
HBO sociaal-cultureel	11	laag
HBO communicatie en journalistiek	-	laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	14	gemiddeld
HBO personeel en arbeid	-	laag
HBO bibliotheek en documentatie	-	laag
HBO kunst	22	gemiddeld
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	22	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	25	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	25	gemiddeld
WO letteren en theologie	11	laag
WO letteren	12	laag
WO theologie	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO techniek	5	laag
WO wiskunde en natuurwetenschappen	7	laag
WO bouwkunde	-	erg laag
WO civiele techniek	-	laag
WO werktuigbouwkunde	-	laag
WO elektrotechniek	-	laag
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	erg laag
WO medisch	-	laag
WO (dier)geneeskunde	-	laag
WO tandheelkunde	-	erg laag
WO farmacie	-	erg laag
WO economie	3	laag
WO econom(etr)ie	-	laag
WO bedrijfskunde	-	erg laag
WO accountancy en belastingen	-	laag
WO rechten en bestuurskunde	-	laag
WO sociaal-cultureel	7	laag
WO sociale wetenschappen	8	laag
WO kunst	-	laag
WO kunstwetenschappen	-	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.17

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
Basisonderwijs	21	hoog
VMBO theorie	9	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	31	hoog
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	31	hoog
VMBO techniek	38	erg hoog
VMBO bouwtechniek	46	erg hoog
VMBO installatietechniek	44	erg hoog
VMBO metaal: mechanische techniek	47	erg hoog
VMBO metaal: fijnmechanische techniek	-	erg hoog
VMBO voertuigtechniek	35	erg hoog
VMBO elektrotechniek	36	erg hoog
VMBO grafische techniek	-	erg hoog
VMBO brood en banket	-	gemiddeld
VMBO consumptief en levensmiddelen techniek	17	gemiddeld
VMBO transport en logistiek	19	gemiddeld
VMBO economie	6	gemiddeld
VMBO administratie, handel en mode	6	gemiddeld
VMBO verzorging	7	gemiddeld
VMBO (uiterlijke) verzorging	7	gemiddeld
VMBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld
VMBO beveiliging	-	gemiddeld
HAVO/VWO	5	laag
MBO landbouw en natuurlijke omgeving	30	hoog
MBO landbouw en veeteelt	23	hoog
MBO milieu en groene ruimte	49	erg hoog
MBO techniek	34	erg hoog
MBO laboratorium	-	gemiddeld
MBO bouw	41	erg hoog
MBO grond-, weg- en waterbouw	27	hoog
MBO installatietechniek	50	erg hoog
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	39	erg hoog
MBO fijnmechanische techniek	36	erg hoog
MBO motorvoertuigtechniek	49	erg hoog
MBO vliegtuigtechniek	42	erg hoog
MBO operationele techniek	32	erg hoog
MBO elektrotechniek	33	erg hoog
MBO grafische techniek	15	gemiddeld
MBO procestechniek	37	erg hoog
MBO brood en banket	-	hoog
MBO levensmiddelen techniek/vleesverwerking	19	gemiddeld
MBO vervoer en logistiek	15	gemiddeld

Tabel 2.17 (vervolg)

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	5	laag
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	-	laag
MBO apothekersassistent	-	gemiddeld
MBO verpleging	3	laag
MBO gezondheidstechniek	-	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	-	laag
MBO verzorging	3	laag
MBO uiterlijke verzorging	8	gemiddeld
MBO horeca	11	gemiddeld
MBO beweging en therapie	-	gemiddeld
MBO economie	4	laag
MBO administratie	3	laag
MBO handel	7	gemiddeld
MBO secretariaat	-	laag
MBO toerisme en recreatie	-	laag
MBO bedrijfskunde	10	gemiddeld
MBO automatisering	-	gemiddeld
MBO geld, bank en belastingen	-	laag
MBO verzekeringswezen	-	laag
MBO openbare orde en veiligheid	15	gemiddeld
MBO openbare orde en veiligheid	15	gemiddeld
HBO onderwijs en tolk en vertaler	3	laag
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	-	laag
HBO lerarenopleiding talen	-	laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	11	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	-	laag
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	-	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	laag
HBO lerarenopleiding expressie	-	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	-	gemiddeld
HBO landbouw	-	gemiddeld
HBO landbouw en veeteelt	-	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	-	gemiddeld
HBO techniek	7	gemiddeld
HBO laboratorium	10	gemiddeld
HBO bouwkunde	-	laag
HBO civiele techniek	-	laag
HBO werktuigbouwkunde	9	gemiddeld
HBO elektrotechniek	-	laag
HBO informatica	-	laag
HBO chemische technologie	-	laag
HBO vervoer en logistiek	18	gemiddeld
HBO paramedisch	6	gemiddeld
HBO verpleegkunde	6	gemiddeld
HBO (fysio)therapie	-	gemiddeld
HBO voeding	-	laag
HBO radiologie	-	laag

Tabel 2.17 (vervolg)

Percentage werknemers dat gebruik maakt van gereedschap of apparaten die trilling veroorzaken, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
HBO economie	-	laag
HBO accountancy en bedrijfseconomie	-	laag
HBO commerciële economie	-	laag
HBO toerisme en recreatie	-	laag
HBO recht en bestuur	-	laag
HBO secretariaat	-	laag
HBO bedrijfskunde	-	laag
HBO sociaal-cultureel	-	laag
HBO communicatie en journalistiek	-	laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	-	laag
HBO personeel en arbeid	-	laag
HBO bibliotheek en documentatie	-	laag
HBO kunst	-	gemiddeld
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	-	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld
WO letteren en theologie	-	laag
WO letteren	-	laag
WO theologie	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO techniek	3	laag
WO wiskunde en natuurwetenschappen	4	laag
WO bouwkunde	-	laag
WO civiele techniek	-	laag
WO werktuigbouwkunde	-	laag
WO elektrotechniek	-	laag
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	laag
WO medisch	-	laag
WO (dier)geneeskunde	-	laag
WO tandheelkunde	-	gemiddeld
WO farmacie	-	gemiddeld
WO economie	-	laag
WO econom(etr)ie	-	laag
WO bedrijfskunde	-	laag
WO accountancy en belastingen	-	laag
WO rechten en bestuurskunde	-	laag
WO sociaal-cultureel	-	laag
WO sociale wetenschappen	-	laag
WO kunst	-	gemiddeld
WO kunstwetenschappen	-	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.18

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
Basisonderwijs	56	hoog
VMBO theorie	35	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	69	erg hoog
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	69	erg hoog
VMBO techniek	66	erg hoog
VMBO bouwtechniek	73	erg hoog
VMBO installatietechniek	72	erg hoog
VMBO metaal: mechanische techniek	68	erg hoog
VMBO metaal: fijnmechanische techniek	65	erg hoog
VMBO voertuigtechniek	69	erg hoog
VMBO elektrotechniek	55	hoog
VMBO grafische techniek	-	hoog
VMBO brood en banket	65	erg hoog
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	63	hoog
VMBO transport en logistiek	65	erg hoog
VMBO economie	39	gemiddeld
VMBO administratie, handel en mode	39	gemiddeld
VMBO verzorging	48	hoog
VMBO (uiterlijke) verzorging	48	hoog
VMBO openbare orde en veiligheid	29	gemiddeld
VMBO beveiliging	29	gemiddeld
HAVO/VWO	22	gemiddeld
MBO landbouw en natuurlijke omgeving	60	hoog
MBO landbouw en veeteelt	56	hoog
MBO milieu en groene ruimte	71	erg hoog
MBO techniek	49	hoog
MBO laboratorium	20	laag
MBO bouw	58	hoog
MBO grond-, weg- en waterbouw	31	gemiddeld
MBO installatietechniek	67	erg hoog
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	51	hoog
MBO fijnmechanische techniek	33	gemiddeld
MBO motorvoertuigtechniek	68	erg hoog
MBO vliegtuigtechniek	51	hoog
MBO operationele techniek	41	gemiddeld
MBO elektrotechniek	42	gemiddeld
MBO grafische techniek	37	gemiddeld
MBO procestechniek	47	hoog
MBO brood en banket	59	hoog
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	57	hoog
MBO vervoer en logistiek	37	gemiddeld

Tabel 2.18 (vervolg)

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	51	hoog
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	17	laag
MBO apothekersassistent	18	laag
MBO verpleging	63	hoog
MBO gezondheidstechniek	-	erg laag
MBO sociaal-cultureel	35	gemiddeld
MBO verzorging	65	erg hoog
MBO uiterlijke verzorging	23	gemiddeld
MBO horeca	50	hoog
MBO beweging en therapie	43	gemiddeld
MBO economie	18	laag
MBO administratie	11	laag
MBO handel	37	gemiddeld
MBO secretariaat	8	laag
MBO toerisme en recreatie	13	laag
MBO bedrijfskunde	21	laag
MBO automatisering	16	laag
MBO geld, bank en belastingen	-	erg laag
MBO verzekeringswezen	-	laag
MBO openbare orde en veiligheid	36	gemiddeld
MBO openbare orde en veiligheid	36	gemiddeld
HBO onderwijs en tolk en vertaler	14	laag
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	14	laag
HBO lerarenopleiding talen	-	laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	12	laag
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	-	laag
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	51	hoog
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	laag
HBO lerarenopleiding expressie	15	laag
HBO tolk en vertaler	-	laag
HBO landbouw	14	laag
HBO landbouw en veeteelt	-	laag
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	13	laag
HBO techniek	8	laag
HBO laboratorium	11	laag
HBO bouwkunde	-	erg laag
HBO civiele techniek	-	erg laag
HBO werktuigbouwkunde	8	laag
HBO elektrotechniek	7	laag
HBO informatica	-	erg laag
HBO chemische technologie	-	laag
HBO vervoer en logistiek	19	laag
HBO paramedisch	46	hoog
HBO verpleegkunde	48	hoog
HBO (fysio)therapie	51	hoog
HBO voeding	-	laag
HBO radiologie	55	hoog

Tabel 2.18 (vervolg)

Percentage werknemers dat kracht moet zetten tijdens het werk, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
HBO economie	5	laag
HBO accountancy en bedrijfseconomie	-	erg laag
HBO commerciële economie	6	laag
HBO toerisme en recreatie	-	laag
HBO recht en bestuur	-	laag
HBO secretariaat	-	erg laag
HBO bedrijfskunde	5	laag
HBO sociaal-cultureel	14	laag
HBO communicatie en journalistiek	-	laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	18	laag
HBO personeel en arbeid	-	erg laag
HBO bibliotheek en documentatie	-	laag
HBO kunst	22	gemiddeld
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	22	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	-	laag
HBO openbare orde en veiligheid	-	laag
WO letteren en theologie	5	laag
WO letteren	5	laag
WO theologie	-	erg laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO techniek	3	erg laag
WO wiskunde en natuurwetenschappen	4	laag
WO bouwkunde	-	erg laag
WO civiele techniek	-	erg laag
WO werktuigbouwkunde	-	erg laag
WO elektrotechniek	-	erg laag
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	erg laag
WO medisch	8	laag
WO (dier)geneeskunde	10	laag
WO tandheelkunde	-	erg laag
WO farmacie	-	erg laag
WO economie	-	erg laag
WO econom(etr)ie	-	erg laag
WO bedrijfskunde	-	erg laag
WO accountancy en belastingen	-	erg laag
WO rechten en bestuurskunde	-	erg laag
WO sociaal-cultureel	5	laag
WO sociale wetenschappen	5	laag
WO kunst	-	laag
WO kunstwetenschappen	-	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.19

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
Basisonderwijs	14	gemiddeld
VMBO theorie	11	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	9	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	9	gemiddeld
VMBO techniek	14	gemiddeld
VMBO bouwtechniek	10	gemiddeld
VMBO installatietechniek	-	gemiddeld
VMBO metaal: mechanische techniek	16	gemiddeld
VMBO metaal: fijnmechanische techniek	-	hoog
VMBO voertuigtechniek	17	gemiddeld
VMBO elektrotechniek	12	gemiddeld
VMBO grafische techniek	-	gemiddeld
VMBO brood en banket	-	hoog
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	20	hoog
VMBO transport en logistiek	15	gemiddeld
VMBO economie	10	gemiddeld
VMBO administratie, handel en mode	10	gemiddeld
VMBO verzorging	8	gemiddeld
VMBO (uiterlijke) verzorging	8	gemiddeld
VMBO openbare orde en veiligheid	47	erg hoog
VMBO beveiliging	47	erg hoog
HAVO/VWO	8	gemiddeld
MBO landbouw en natuurlijke omgeving	7	gemiddeld
MBO landbouw en veeteelt	7	gemiddeld
MBO milieu en groene ruimte	-	gemiddeld
MBO techniek	15	gemiddeld
MBO laboratorium	-	gemiddeld
MBO bouw	4	laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	-	gemiddeld
MBO installatietechniek	-	laag
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	14	gemiddeld
MBO fijnmechanische techniek	-	gemiddeld
MBO motorvoertuigtechniek	9	gemiddeld
MBO vliegtuigtechniek	47	erg hoog
MBO operationele techniek	32	erg hoog
MBO elektrotechniek	11	gemiddeld
MBO grafische techniek	28	erg hoog
MBO procestechniek	78	erg hoog
MBO brood en banket	-	gemiddeld
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	23	hoog
MBO vervoer en logistiek	25	hoog

Tabel 2.19 (vervolg)

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegdienst, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	23	hoog
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	-	laag
MBO apothekersassistent	-	laag
MBO verpleging	42	erg hoog
MBO gezondheidstechniek	-	laag
MBO sociaal-cultureel	16	gemiddeld
MBO verzorging	25	hoog
MBO uiterlijke verzorging	7	gemiddeld
MBO horeca	15	gemiddeld
MBO beweging en therapie	13	gemiddeld
MBO economie	5	gemiddeld
MBO administratie	4	laag
MBO handel	6	gemiddeld
MBO secretariaat	3	laag
MBO toerisme en recreatie	-	gemiddeld
MBO bedrijfskunde	11	gemiddeld
MBO automatisering	-	laag
MBO geld, bank en belastingen	-	laag
MBO verzekeringswezen	-	laag
MBO openbare orde en veiligheid	35	erg hoog
MBO openbare orde en veiligheid	35	erg hoog
HBO onderwijs en tolk en vertaler	1	laag
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	-	laag
HBO lerarenopleiding talen	-	laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	-	laag
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	-	laag
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	-	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	-	laag
HBO tolk en vertaler	-	gemiddeld
HBO landbouw	-	gemiddeld
HBO landbouw en veeteelt	-	laag
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	-	gemiddeld
HBO techniek	5	gemiddeld
HBO laboratorium	7	gemiddeld
HBO bouwkunde	-	laag
HBO civiele techniek	-	laag
HBO werktuigbouwkunde	-	laag
HBO elektrotechniek	-	laag
HBO informatica	-	laag
HBO chemische technologie	-	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	22	hoog
HBO paramedisch	19	hoog
HBO verpleegkunde	31	erg hoog
HBO (fysio)therapie	-	laag
HBO voeding	-	laag
HBO radiologie	-	gemiddeld

Tabel 2.19 (vervolg)

Percentage werknemers dat werkzaam is in ploegendienst, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
HBO economie	3	laag
HBO accountancy en bedrijfseconomie	-	laag
HBO commerciële economie	-	laag
HBO toerisme en recreatie	-	gemiddeld
HBO recht en bestuur	-	laag
HBO secretariaat	-	laag
HBO bedrijfskunde	-	laag
HBO sociaal-cultureel	8	gemiddeld
HBO communicatie en journalistiek	-	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	11	gemiddeld
HBO personeel en arbeid	-	laag
HBO bibliotheek en documentatie	-	laag
HBO kunst	-	laag
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	-	laag
HBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld
WO letteren en theologie	-	laag
WO letteren	-	laag
WO theologie	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO landbouw en milieukunde	-	laag
WO techniek	-	laag
WO wiskunde en natuurwetenschappen	-	laag
WO bouwkunde	-	laag
WO civiele techniek	-	laag
WO werktuigbouwkunde	-	laag
WO elektrotechniek	-	laag
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	laag
WO medisch	7	gemiddeld
WO (dier)geneeskunde	9	gemiddeld
WO tandheelkunde	-	laag
WO farmacie	-	laag
WO economie	-	laag
WO econom(etr)ie	-	laag
WO bedrijfskunde	-	laag
WO accountancy en belastingen	-	laag
WO rechten en bestuurskunde	-	laag
WO sociaal-cultureel	-	laag
WO sociale wetenschappen	-	laag
WO kunst	-	laag
WO kunstwetenschappen	-	laag

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.20

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
Basisonderwijs	49	laag
VMBO theorie	53	laag
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	53	laag
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	53	laag
VMBO techniek	57	gemiddeld
VMBO bouwtechniek	50	laag
VMBO installatietechniek	48	erg laag
VMBO metaal: mechanische techniek	60	gemiddeld
VMBO metaal: fijnmechanische techniek	-	gemiddeld
VMBO voertuigtechniek	57	gemiddeld
VMBO elektrotechniek	58	gemiddeld
VMBO grafische techniek	62	gemiddeld
VMBO brood en banket	57	gemiddeld
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	59	gemiddeld
VMBO transport en logistiek	67	gemiddeld
VMBO economie	49	laag
VMBO administratie, handel en mode	49	laag
VMBO verzorging	46	erg laag
VMBO (uiterlijke) verzorging	46	erg laag
VMBO openbare orde en veiligheid	51	laag
VMBO beveiliging	51	laag
HAVO/VWO	59	gemiddeld
MBO landbouw en natuurlijke omgeving	52	laag
MBO landbouw en veeteelt	55	laag
MBO milieu en groene ruimte	45	erg laag
MBO techniek	63	gemiddeld
MBO laboratorium	62	gemiddeld
MBO bouw	62	gemiddeld
MBO grond-, weg- en waterbouw	61	gemiddeld
MBO installatietechniek	62	gemiddeld
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	61	gemiddeld
MBO fijnmechanische techniek	51	laag
MBO motorvoertuigtechniek	59	gemiddeld
MBO vliegtuigtechniek	74	hoog
MBO operationele techniek	50	laag
MBO elektrotechniek	68	gemiddeld
MBO grafische techniek	73	hoog
MBO procestechniek	59	gemiddeld
MBO brood en banket	48	laag
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	54	laag
MBO vervoer en logistiek	65	gemiddeld

Tabel 2.20 (vervolg)

Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	64	gemiddeld
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	63	gemiddeld
MBO apothekersassistent	64	gemiddeld
MBO verpleging	72	hoog
MBO gezondheidstechniek	61	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	54	laag
MBO verzorging	66	gemiddeld
MBO uiterlijke verzorging	49	laag
MBO horeca	70	hoog
MBO beweging en therapie	57	gemiddeld
MBO economie	63	gemiddeld
MBO administratie	64	gemiddeld
MBO handel	57	gemiddeld
MBO secretariaat	58	gemiddeld
MBO toerisme en recreatie	64	gemiddeld
MBO bedrijfskunde	71	hoog
MBO automatisering	80	erg hoog
MBO geld, bank en belastingen	69	hoog
MBO verzekeringswezen	72	hoog
MBO openbare orde en veiligheid	70	hoog
MBO openbare orde en veiligheid	70	hoog
HBO onderwijs en tolk en vertaler	60	gemiddeld
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	55	laag
HBO lerarenopleiding talen	66	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	67	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	74	hoog
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	36	erg laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	75	hoog
HBO lerarenopleiding expressie	57	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	56	laag
HBO landbouw	67	gemiddeld
HBO landbouw en veeteelt	76	hoog
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	64	gemiddeld
HBO techniek	75	hoog
HBO laboratorium	67	gemiddeld
HBO bouwkunde	77	erg hoog
HBO civiele techniek	69	hoog
HBO werktuigbouwkunde	76	hoog
HBO elektrotechniek	78	erg hoog
HBO informatica	78	erg hoog
HBO chemische technologie	60	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	82	erg hoog
HBO paramedisch	71	hoog
HBO verpleegkunde	77	erg hoog
HBO (fysio)therapie	56	gemiddeld
HBO voeding	76	hoog
HBO radiologie	78	erg hoog

Tabel 2.20 (vervolg)
 Percentage werknemers dat onder hoge tijdsdruk werkt, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
HBO economie	73	hoog
HBO accountancy en bedrijfseconomie	72	hoog
HBO commerciële economie	72	hoog
HBO toerisme en recreatie	72	hoog
HBO recht en bestuur	64	gemiddeld
HBO secretariaat	76	hoog
HBO bedrijfskunde	77	erg hoog
HBO sociaal-cultureel	70	hoog
HBO communicatie en journalistiek	79	erg hoog
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	68	gemiddeld
HBO personeel en arbeid	77	erg hoog
HBO bibliotheek en documentatie	61	gemiddeld
HBO kunst	64	gemiddeld
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	64	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	84	erg hoog
HBO openbare orde en veiligheid	84	erg hoog
WO letteren en theologie	74	hoog
WO letteren	74	hoog
WO theologie	71	hoog
WO landbouw en milieukunde	79	erg hoog
WO landbouw en milieukunde	79	erg hoog
WO techniek	79	erg hoog
WO wiskunde en natuurwetenschappen	77	erg hoog
WO bouwkunde	82	erg hoog
WO civiele techniek	84	erg hoog
WO werktuigbouwkunde	84	erg hoog
WO elektrotechniek	74	hoog
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	90	erg hoog
WO medisch	82	erg hoog
WO (dier)geneeskunde	85	erg hoog
WO tandheelkunde	-	erg hoog
WO farmacie	65	gemiddeld
WO economie	83	erg hoog
WO econom(etr)ie	84	erg hoog
WO bedrijfskunde	81	erg hoog
WO accountancy en belastingen	88	erg hoog
WO rechten en bestuurskunde	82	erg hoog
WO sociaal-cultureel	78	erg hoog
WO sociale wetenschappen	77	hoog
WO kunst	80	erg hoog
WO kunstwetenschappen	80	erg hoog

Bron: CBS/ROA

Technologische en organisatorische ontwikkelingen

Tabel 3.1
Automatiseringsgraad, naar bedrijfsgrootte, 1997

Bedrijfsgrootte	%	typering
5-9 werknemers	66	laag
10-19 werknemers	72	gemiddeld
20-99 werknemers	89	hoog
100-499 werknemers	94	erg hoog
500 en meer werknemers	97	erg hoog
Totaal	75	

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.2
Percentage bedrijven met automatiseringspersoneel, naar bedrijfsgrootte, 1997

Bedrijfsgrootte	%	typering
5-9 werknemers	3	gemiddeld
10-19 werknemers	6	gemiddeld
20-99 werknemers	24	gemiddeld
100-499 werknemers	61	erg hoog
500 en meer werknemers	86	erg hoog
Totaal	12	

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.3
Automatiseringskosten per werkplek, naar bedrijfsgrootte, 1997

Bedrijfsgrootte	f	typering
5-9 werknemers	4.000	laag
10-19 werknemers	5.000	laag
20-99 werknemers	8.000	gemiddeld
100-499 werknemers	9.500	gemiddeld
500 en meer werknemers	19.000	gemiddeld
Totaal	13.000	

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.4

Percentage bedrijven dat zowel als gebruiker als als aanbieder het internet benut, naar bedrijfsgrootte, 1997

Bedrijfsgrootte	%	typering
5-9 werknemers	10	gemiddeld
10-19 werknemers	11	gemiddeld
20-99 werknemers	18	gemiddeld
100-499 werknemers	30	hoog
500 en meer werknemers	42	erg hoog
Totaal	13	

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.5

Gemiddelde omvang van de R&D-activiteiten als percentage van de omzet en het percentage bedrijven met R&D, naar bedrijfsgrootte, 1997

Bedrijfsgrootte	Gemiddelde omvang R&D		Bedrijven met R&D	
	%	typering	%	typering
5-9 werknemers	3	gemiddeld	21	gemiddeld
10-19 werknemers	2	gemiddeld	29	gemiddeld
20-99 werknemers	3	gemiddeld	40	gemiddeld
100-499 werknemers	4	hoog	56	erg hoog
500 en meer werknemers	6	erg hoog	75	erg hoog
Totaal	3		31	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.6

Percentage R&D voor vernieuwing van producten en diensten en voor de vernieuwing van productieprocessen, naar bedrijfsgrootte, 1997

Bedrijfsgrootte	R&D voor vernieuwing producten/diensten		R&D voor vernieuwing productieprocessen	
	%	typering	%	typering
5-9 werknemers	55	laag	28	gemiddeld
10-19 werknemers	62	hoog	27	laag
20-99 werknemers	59	gemiddeld	33	hoog
100-499 werknemers	59	gemiddeld	33	hoog
500 en meer werknemers	53	erg laag	40	erg hoog
Totaal	59		30	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.7

Percentage producten/diensten dat in de periode 1994-1996 is vernieuwd, naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootte	Vernieuwing op enkele aspecten		Ingrijpende vernieuwingen	
	%	typering	%	typering
5-9 werknemers	8	gemiddeld	5	laag
10-19 werknemers	8	gemiddeld	6	gemiddeld
20-99 werknemers	10	gemiddeld	8	hoog
100-499 werknemers	14	erg hoog	9	erg hoog
500 en meer werknemers	17	erg hoog	10	erg hoog
Totaal	9		6	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.8

Percentage bedrijven waarin sprake is geweest van organisatiewijzigingen in 1994-1996, naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootte	Verandering positie bedrijf		Interne reorganisaties	
	%	typering	%	typering
5-9 werknemers	33	gemiddeld	16	gemiddeld
10-19 werknemers	35	gemiddeld	17	gemiddeld
20-99 werknemers	36	gemiddeld	21	gemiddeld
100-499 werknemers	45	erg hoog	39	hoog
500 en meer werknemers	50	erg hoog	65	erg hoog
Totaal	36		19	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.9
 Percentage bedrijven met bepaalde gevolgen van organisatiewijzigingen in 1994-1996, naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootte	meer personeel		inkrimping zonder gedwongen ontslagen		inkrimping met gedwongen ontslagen		herplaatsingen		scholing	
	%	typering	%	typering	%	typering	%	typering	%	typering
5-9 werknemers	5	gemiddeld	4	gemiddeld	4	gemiddeld	5	gemiddeld	3	gemiddeld
10-19 werknemers	7	gemiddeld	2	gemiddeld	3	laag	8	gemiddeld	7	gemiddeld
20-99 werknemers	7	gemiddeld	6	gemiddeld	5	gemiddeld	12	gemiddeld	11	gemiddeld
100-499 werknemers	10	hoog	11	hoog	9	erg hoog	29	hoog	25	hoog
500 en meer werknemers	15	erg hoog	25	erg hoog	5	gemiddeld	55	erg hoog	50	erg hoog
Totaal	6		4		4		10		8	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.10
Automatiseringsgraad, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	82	hoog
Voeding	72	gemiddeld
Chemie	88	erg hoog
Aardolie- en chemische industrie	88	erg hoog
Rubber- en kunststofindustrie	88	erg hoog
Metaal- en elektrotechniek	76	gemiddeld
Basismetalaalindustrie	88	erg hoog
Metaalproductenindustrie	69	laag
Machine-industrie	84	hoog
Elektrotechnische industrie	80	hoog
Transportmiddelenindustrie	77	gemiddeld
Overige industrie	84	hoog
Textiel- en lederindustrie	75	gemiddeld
Papierindustrie	92	erg hoog
Uitgeverijen en drukkerijen	91	erg hoog
Overige industrie	81	hoog
Energie	89	erg hoog
Delfstoffenwinning	88	erg hoog
Elektriciteit, gas en water	90	erg hoog
Bouw en onroerend goed	75	gemiddeld
Burgerlijke utiliteitsbouw	72	gemiddeld
Grond-, water- en wegenbouw	72	gemiddeld
Overige bouwnijverheid	78	gemiddeld
Verhuur van en handel in onroerend goed	80	gemiddeld
Handel en reparatie	71	gemiddeld
Autohandel en -reparatie	71	gemiddeld
Groothandel	75	gemiddeld
Detailhandel en reparatie	65	laag
Transport en communicatie	71	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	71	gemiddeld
Banken	60	erg laag
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	91	erg hoog
Financiële hulpactiviteiten	69	gemiddeld
Horeca en zakelijke dienstverlening	71	gemiddeld
Horeca	56	erg laag
Verhuur van roerende goederen	68	laag
Computerservicebureau's e.d.	76	gemiddeld
Juridische en economische dienstverlening	71	gemiddeld
Architecten- en ingenieursbureau's	86	hoog
Reclamebureau's	68	laag
Uitzendbureau's	76	gemiddeld
Zakelijke dienstverlening	74	gemiddeld
Milieudienstverlening	77	gemiddeld
Cultuur, sport en recreatie	84	hoog

Tabel 3.10 (vervolg)
 Automatiseringsgraad, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	82	hoog
Gezondheids- en welzijnszorg	89	erg hoog
Speur- en ontwikkelingswerk	91	erg hoog
Overige particuliere dienstverlening	69	laag
Overheid en onderwijs	88	erg hoog
Gesubsidieerd onderwijs	88	erg hoog
Sociale verzekering	85	hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.11

Percentage bedrijven met automatiseringspersoneel, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	2	laag
Voeding	11	gemiddeld
Chemie	30	hoog
Aardolie- en chemische industrie	44	erg hoog
Rubber- en kunststofindustrie	19	gemiddeld
Metaal- en elektrotechniek	16	gemiddeld
Basismetalaalindustrie	32	hoog
Metaalproductenindustrie	14	gemiddeld
Machine-industrie	17	gemiddeld
Elektrotechnische industrie	18	gemiddeld
Transportmiddelenindustrie	13	gemiddeld
Overige industrie	14	gemiddeld
Textiel- en lederindustrie	11	gemiddeld
Papierindustrie	29	hoog
Uitgeverijen en drukkerijen	18	gemiddeld
Overige industrie	9	gemiddeld
Energie	41	erg hoog
Delfstoffenwinning	19	gemiddeld
Elektriciteit, gas en water	74	erg hoog
Bouw en onroerend goed	8	gemiddeld
Burgerlijke utiliteitsbouw	6	gemiddeld
Grond-, water- en wegenbouw	6	gemiddeld
Overige bouwnijverheid	6	gemiddeld
Verhuur van en handel in onroerend goed	31	hoog
Handel en reparatie	10	gemiddeld
Autohandel en -reparatie	4	gemiddeld
Groothandel	16	gemiddeld
Detailhandel en reparatie	6	gemiddeld
Transport en communicatie	9	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	22	hoog
Banken	25	hoog
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	45	erg hoog
Financiële hulpactiviteiten	15	gemiddeld
Horeca en zakelijke dienstverlening	15	gemiddeld
Horeca	1	laag
Verhuur van roerende goederen	19	gemiddeld
Computerservicebureau's e.d.	57	erg hoog
Milieudienstverlening	21	gemiddeld
Juridische en economische dienstverlening	20	gemiddeld
Architecten- en ingenieursbureau's	29	hoog
Reclamebureau's	8	gemiddeld
Uitzendbureau's	8	gemiddeld
Zakelijke dienstverlening	10	gemiddeld
Cultuur, sport en recreatie	15	gemiddeld

Tabel 3.11 (vervolg)

Percentage bedrijven met automatiseringspersoneel, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	18	gemiddeld
Speur- en ontwikkelingswerk	48	erg hoog
Gezondheids- en welzijnszorg	22	hoog
Overige particuliere dienstverlening	7	gemiddeld
Overheid en onderwijs	22	hoog
Gesubsidieerd onderwijs	22	hoog
Sociale verzekering	80	erg hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.12
Automatiseringskosten per werkplek, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	f	typering
Landbouw en visserij	3.000	laag
Voeding	11.000	gemiddeld
Chemie	10.000	gemiddeld
Aardolie- en chemische industrie	14.000	gemiddeld
Rubber- en kunststofindustrie	6.000	laag
Metaal- en elektrotechniek	9.600	gemiddeld
Basismetaalindustrie	17.000	gemiddeld
Metaalproductenindustrie	6.000	laag
Machine-industrie	6.000	laag
Elektrotechnische industrie	9.000	gemiddeld
Transportmiddelenindustrie	10.000	gemiddeld
Overige industrie	8.000	gemiddeld
Textiel- en lederindustrie	6.000	laag
Papierindustrie	9.000	gemiddeld
Uitgeverijen en drukkerijen	10.000	gemiddeld
Overige industrie	7.000	gemiddeld
Energie	15.000	gemiddeld
Delfstoffenwinning	15.000	gemiddeld
Elektriciteit, gas en water	15.000	gemiddeld
Bouw en onroerend goed	6.000	laag
Burgerlijke utiliteitsbouw	4.000	laag
Grond-, water- en wegenbouw	7.000	gemiddeld
Overige bouwnijverheid	5.000	laag
Verhuur van en handel in onroerend goed	8.000	gemiddeld
Handel en reparatie	7.667	gemiddeld
Autohandel en -reparatie	4.000	laag
Groothandel	10.000	gemiddeld
Detailhandel en reparatie	9.000	gemiddeld
Transport en communicatie	21.000	hoog
Bank- en verzekeringswezen	26.333	hoog
Banken	35.000	erg hoog
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	25.000	hoog
Financiële hulpactiviteiten	19.000	gemiddeld
Horeca en zakelijke dienstverlening	14.500	gemiddeld
Horeca	4.000	laag
Verhuur van roerende goederen	18.000	gemiddeld
Computerservicebureau's e.d.	76.000	erg hoog
Milieudienstverlening	7.000	gemiddeld
Juridische en economische dienstverlening	6.000	laag
Architecten- en ingenieursbureau's	6.000	laag
Reclamebureau's	6.000	laag
Uitzendbureau's	5.000	laag
Zakelijke dienstverlening	10.000	gemiddeld
Cultuur, sport en recreatie	7.000	gemiddeld

Tabel 3.12 (vervolg)
 Automatiseringskosten per werkplek, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	<i>f</i>	typering
Kwartaire diensten	6.000	laag
Speur- en ontwikkelingswerk	8.000	gemiddeld
Gezondheids- en welzijnszorg	4.000	laag
Overige particuliere dienstverlening	6.000	laag
Overheid en onderwijs	9.500	gemiddeld
Gesubsidieerd onderwijs	3.000	laag
Sociale verzekering	16.000	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.13

Percentage bedrijven dat zowel als gebruiker als als aanbieder het internet benut, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	4	laag
Voeding	4	laag
Chemie	14	gemiddeld
Aardolie- en chemische industrie	22	hoog
Rubber- en kunststofindustrie	7	gemiddeld
Metaal- en elektrotechniek	14	gemiddeld
Basismetalaalindustrie	16	gemiddeld
Metaalproductenindustrie	11	gemiddeld
Machine-industrie	17	gemiddeld
Elektrotechnische industrie	23	hoog
Transportmiddelenindustrie	7	gemiddeld
Overige industrie	20	hoog
Textiel- en lederindustrie	17	gemiddeld
Papierindustrie	26	hoog
Uitgeverijen en drukkerijen	32	erg hoog
Overige industrie	11	gemiddeld
Energie	18	gemiddeld
Delfstoffenwinning	7	gemiddeld
Elektriciteit, gas en water	34	erg hoog
Bouw en onroerend goed	6	laag
Burgerlijke utiliteitsbouw	2	laag
Grond-, water- en wegenbouw	8	gemiddeld
Overige bouwnijverheid	8	gemiddeld
Verhuur van en handel in onroerend goed	15	gemiddeld
Handel en reparatie	12	gemiddeld
Autohandel en -reparatie	12	gemiddeld
Groothandel	17	gemiddeld
Detailhandel en reparatie	5	laag
Transport en communicatie	10	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	16	gemiddeld
Banken	19	gemiddeld
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	22	hoog
Financiële hulpactiviteiten	13	gemiddeld
Horeca en zakelijke dienstverlening	19	gemiddeld
Horeca	12	gemiddeld
Verhuur van roerende goederen	15	gemiddeld
Computerservicebureau's e.d.	55	erg hoog
Juridische en economische dienstverlening	20	hoog
Architecten- en ingenieursbureau's	29	hoog
Reclamebureau's	28	hoog
Uitzendbureau's	25	hoog
Milieudienstverlening	17	gemiddeld
Cultuur, sport en recreatie	19	gemiddeld
Zakelijke dienstverlening n.e.g.	10	gemiddeld

Tabel 3.13 (vervolg)

Percentage bedrijven dat zowel als gebruiker als als aanbieder het internet benut, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	15	gemiddeld
Gezondheids- en welzijnszorg	12	gemiddeld
Speur- en ontwikkelingswerk	37	erg hoog
Overige particuliere dienstverlening	19	gemiddeld
Overheid en onderwijs	17	gemiddeld
Gesubsidieerd onderwijs	17	gemiddeld
Sociale verzekering	59	erg hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.14

Gemiddelde omvang van de R&D-activiteiten als percentage van de omzet en het percentage bedrijven met R&D, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	Bedrijven met R&D		Gemiddelde omvang R&D	
	%	typering	%	typering
Landbouw en visserij	25	gemiddeld	1	laag
Voeding	53	erg hoog	2	gemiddeld
Chemie	45	hoog	6	hoog
Metaal en elektrotechniek	50	erg hoog	2	gemiddeld
Overige industrie	45	hoog	4	gemiddeld
Energie	30	gemiddeld	1	laag
Bouw en onroerend goed	23	laag	1	gemiddeld
Handel en reparatie	23	laag	2	gemiddeld
Transport en communicatie	19	laag	1	laag
Bank- en verzekeringswezen	23	laag	1	laag
Horeca en zakelijke dienstverlening	35	gemiddeld	4	hoog
Kwartaire diensten	54	erg hoog	11	erg hoog
Overheid en onderwijs	43	hoog	4	hoog
Totaal	31		3	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.15

Het percentage R&D voor vernieuwing van producten en diensten en voor vernieuwing van productieprocessen, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	Vernieuwing producten en diensten		Vernieuwing productieprocessen	
	%	typering	%	typering
Landbouw en visserij	53	laag	31	gemiddeld
Voeding	68	hoog	31	gemiddeld
Chemie	47	erg laag	43	erg hoog
Metaal en elektrotechniek	67	hoog	29	gemiddeld
Overige industrie	48	erg laag	45	erg hoog
Energie	50	laag	37	hoog
Bouw en onroerend goed	58	gemiddeld	32	gemiddeld
Handel en reparatie	59	gemiddeld	25	laag
Transport en communicatie	49	erg laag	30	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	52	laag	43	erg hoog
Horeca en zakelijke dienstverlening	67	hoog	22	laag
Kwartaire diensten	58	gemiddeld	28	gemiddeld
Overheid en onderwijs	44	erg laag	54	erg hoog
Totaal	59		30	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.16

Percentage producten/diensten dat in de periode 1994-1996 is vernieuwd, naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Kleine vernieuwingen		Ingrijpende vernieuwingen	
	%	typering	%	typering
Landbouw en visserij	9	gemiddeld	6	gemiddeld
Voeding	8	gemiddeld	7	gemiddeld
Chemie	9	gemiddeld	8	gemiddeld
Metaal en elektrotechniek	9	gemiddeld	7	gemiddeld
Overige industrie	8	gemiddeld	9	hoog
Energie	6	laag	2	laag
Bouw en onroerend goed	6	laag	3	laag
Handel en reparatie	8	gemiddeld	6	gemiddeld
Transport en communicatie	7	gemiddeld	4	laag
Bank- en verzekeringswezen	18	erg hoog	5	gemiddeld
Horeca en zakelijke dienstverlening	11	gemiddeld	10	hoog
Kwartaire diensten	20	erg hoog	12	erg hoog
Overheid en onderwijs	18	erg hoog	17	erg hoog
Totaal	9		6	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.17

Percentage bedrijven waarin sprake is geweest van organisatiewijzigingen in 1994-1996, naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Verandering positie bedrijf		Interne reorganisaties	
	%	typering	%	typering
Landbouw en visserij	38	gemiddeld	12	laag
Voeding	21	laag	26	gemiddeld
Chemie	21	laag	7	laag
Metaal en elektrotechniek	22	laag	13	gemiddeld
Overige industrie	41	gemiddeld	18	gemiddeld
Energie	67	erg hoog	60	erg hoog
Bouw en onroerend goed	27	laag	14	gemiddeld
Handel en reparatie	35	gemiddeld	20	gemiddeld
Transport en communicatie	16	laag	13	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	9	erg laag	33	hoog
Horeca en zakelijke dienstverlening	32	gemiddeld	21	gemiddeld
Kwartaire diensten	57	hoog	32	hoog
Overheid en onderwijs	51	hoog	21	gemiddeld
Totaal	36		19	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.18
 Percentage bedrijven met bepaalde gevolgen van organisatiewijzigingen, naar bedrijfssector, 1997

Bedrijfssector	Meer personeel		Inkrimping zonder gedwongen ontslagen		Inkrimping met gedwongen ontslagen		Herplaatsingen		Scholing	
	%	typering	%	typering	%	typering	%	typering	%	typering
Landbouw en visserij	4	gemiddeld	3	gemiddeld	1	laag	5	gemiddeld	2	laag
Voeding	6	gemiddeld	6	gemiddeld	9	erg hoog	11	gemiddeld	4	laag
Chemie	0	laag	3	gemiddeld	0	erg laag	3	laag	3	laag
Metaal en elektrotechniek	4	gemiddeld	4	gemiddeld	1	laag	8	gemiddeld	7	gemiddeld
Overige industrie	3	laag	6	gemiddeld	4	gemiddeld	10	gemiddeld	8	gemiddeld
Energie	20	erg hoog	20	erg hoog	0	erg laag	50	erg hoog	0	laag
Bouw en ontroerend goed	5	gemiddeld	2	laag	3	gemiddeld	6	gemiddeld	7	gemiddeld
Handel en reparatie	5	gemiddeld	3	gemiddeld	7	hoog	9	gemiddeld	6	gemiddeld
Transport en communicatie	4	gemiddeld	7	gemiddeld	1	laag	5	gemiddeld	4	laag
Bank- en verzekeringswezen	19	erg hoog	9	hoog	0	erg laag	26	erg hoog	28	erg hoog
Horeca en zakelijke dienstverlening	10	hoog	4	gemiddeld	4	gemiddeld	8	gemiddeld	10	gemiddeld
Kwartaire diensten	7	gemiddeld	8	hoog	7	hoog	20	hoog	14	hoog
Overheid en onderwijs	7	gemiddeld	6	gemiddeld	2	laag	13	gemiddeld	11	gemiddeld
Totaal	6		4		4		10		8	

Bron: OSA/ROA

Tabel 3.19
Mate van informatisering, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Landbouw en visserij	20	erg laag
Tuinbouw	20	erg laag
Veehouderij	20	erg laag
Akkerbouw, bosbouw en visserij	-	erg laag
Voeding	45	laag
Vlees- en visbewerking	22	erg laag
Overige voedingsproducten	48	gemiddeld
Drank en tabaksproducten	64	gemiddeld
Chemie	70	hoog
Basischemie	87	hoog
Eindproducten chemie	72	hoog
Kunststofverwerking	49	gemiddeld
Metaal en elektrotechniek	54	gemiddeld
Basismetalaal	68	gemiddeld
Metaalproducten	39	laag
Machine-industrie	58	gemiddeld
Elektrotechniek	70	hoog
Transportmiddelen	41	laag
Overige industrie	48	gemiddeld
Textiel	40	laag
Hout- en bouwmaterialen	34	laag
Papier	65	gemiddeld
Grafische industrie	70	hoog
Energie	80	hoog
Bouw en onroerend goed	31	laag
Bouw	25	erg laag
Exploitatie van onroerend goed	81	hoog
Handel en reparatie	54	gemiddeld
Transport en communicatie	51	gemiddeld
Scheep- en luchtvaart	70	hoog
Weg- en railvervoer	42	laag
Communicatie	63	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	97	erg hoog
Bankwezen	98	erg hoog
Verzekeringswezen	97	erg hoog
Horeca en zakelijke dienstverlening	63	gemiddeld
Horeca	22	erg laag
Zakelijke dienstverlening	79	hoog
Overige commerciële dienstverlening	42	laag

Tabel 3.19 (vervolg)
 Mate van informatisering, naar bedrijfssector, 1998

Bedrijfssector	%	typering
Kwartaire diensten	52	gemiddeld
Gezondheidszorg	48	gemiddeld
Overige kwartaire diensten	77	hoog
Overheid en onderwijs	77	hoog
Onderwijs	66	gemiddeld
Overheid	86	hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.20
Mate van informatisering, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	50	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	66	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	80	hoog
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	75	hoog
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	96	hoog
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	83	hoog
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	80	hoog
Docenten talen en expressie	43	gemiddeld
Docenten letteren (1e graads)	58	gemiddeld
Docenten sociale vakken (2e graads)	50	gemiddeld
Docenten sociale vakken (1e graads)	73	gemiddeld
Docenten 2e graads zonder specialisatie	68	gemiddeld
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	gemiddeld
Onderwijskundig medewerkers	93	hoog
Onderwijskundigen en pedagogen	91	hoog
Rij-instructeurs	-	laag
Zweminstructeurs	-	erg laag
Sportinstructeurs	-	laag
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	85	hoog
Bibliotheekassistenten	91	hoog
Bibliotheecarissen	97	erg hoog
Grafisch ontwerpers	100	erg hoog
Kunstenaars	56	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	hoog
Geestelijken	83	hoog
Journalisten	95	hoog
Taalkundigen	100	erg hoog
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	-	erg laag
Agrarische arbeiders	9	erg laag
Agrarische vakkrachten	46	gemiddeld
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	86	hoog
Landbouwkundigen	95	hoog
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	erg laag
Agrarische bedrijfshoofden	59	gemiddeld
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	23	laag
Laboratorium-assistenten	-	gemiddeld
Laboranten	88	hoog
Technisch analisten	99	erg hoog
Natuurwetenschappers	98	erg hoog
Conciërges	33	laag
Hoofden technische dienst	75	hoog
Werktuigbouwkundigen	91	hoog
Bouwwakkers	3	erg laag
Aannemers en installateurs	33	laag
Architecten en bouwkundig projectleiders	87	hoog
Weg- en waterbouwkundigen	97	hoog
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	erg laag
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	44	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	89	hoog
Metaalarbeiders	17	erg laag

Tabel 3.20 (vervolg)
 Mate van informatisering, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
Bankwerkers en lassers	33	laag
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	hoog
Assembleurs	30	laag
Monteurs	45	gemiddeld
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	90	hoog
Elektronicamonteurs	88	hoog
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	39	laag
Elektromonteurs	44	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	97	hoog
Elektrotechnici	98	erg hoog
Grafisch productiepersoneel	64	gemiddeld
Grafische vakkrachten	53	gemiddeld
Mechanisch operators	26	laag
Procesoperators	73	gemiddeld
Procestechnologen	89	hoog
Materiaalkundigen	96	hoog
Confectie-arbeiders	-	erg laag
Schoen- en kleermakers	-	gemiddeld
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	35	laag
Chauffeurs	7	erg laag
Schippers en conducteurs	67	gemiddeld
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	90	hoog
Stewards	-	erg laag
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulpverleners en leerling-verpleegkundigen	-	erg laag
Verplegenden en doktersassistenten	54	gemiddeld
Therapeuten en verpleegkundigen	49	gemiddeld
Artsen	77	hoog
Apothekersassistenten en medisch laboranten	83	hoog
Medisch analisten	95	hoog
Apothekers	91	hoog
Afdelingshoofden zorginstelling	78	hoog
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulpverleners, inpakkers en colporteurs	10	erg laag
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	59	gemiddeld
Bedrijfshoofden	92	hoog
Economen	97	hoog
Productieplanners	94	hoog
Organisatie-adviseurs	96	hoog
Organisatiedeskundigen	100	erg hoog
Receptionisten en administratieve employeés	91	hoog
Boekhouders en secretaresses	97	erg hoog
Assistent accountants	99	erg hoog
Accountants	99	erg hoog
Verzekeringsagenten	89	hoog
Commercieel employeés	91	hoog
Commercieel medewerkers	94	hoog
Technisch-commercieel employeés	69	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	94	hoog
Juridisch en fiscaal medewerkers	98	erg hoog
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	97	hoog
Juristen	97	hoog
Administratieve transportemployeés	88	hoog
Leidinggevenden	83	hoog
Managers	85	hoog
Medisch secretaresses	97	hoog

Tabel 3.20 (vervolg)
 Mate van informatisering, naar beroepsgroep, 1998

Beroepsgroep	%	typering
INFORMATICABEROEPEN		
Programmeurs	99	erg hoog
Systeemanalisten	100	erg hoog
Informatici	100	erg hoog
Technisch systeemanalisten	99	erg hoog
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	60	gemiddeld
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	84	hoog
Hoofden sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	91	hoog
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	91	hoog
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	85	hoog
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	21	laag
Interieurverzorgers	3	erg laag
Verkopers	33	laag
Winkeliers	60	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	7	erg laag
Ziekenverzorgenden	15	erg laag
Verzorgend personeel	16	erg laag
Café- en snackbarhouders	-	gemiddeld
Bedrijfshoofden horeca	58	gemiddeld
Bakkers en slaggers	-	erg laag
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Asp. politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	63	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployees	94	hoog
Politie-inspecteurs en officieren	100	erg hoog
Brandweerlieden	66	gemiddeld

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.21

Mate van informatisering, naar beroepssegment, 1998

Beroepssegment	%	typering
Elementaire beroepen	17	erg laag
Lagere niet specialistische beroepen	59	gemiddeld
Lagere docenten sportvakken	-	erg laag
Lagere agrarische beroepen	9	erg laag
Lagere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	-	gemiddeld
Lagere technische beroepen	18	erg laag
Lagere transportberoepen	7	erg laag
Lagere (para)medische beroepen	-	erg laag
Lagere administratieve, commerciële beroepen e.d.	62	gemiddeld
Lagere beveiligingsberoepen	63	gemiddeld
Lagere verzorgende beroepen	8	erg laag
Middelbare docenten transport-, sportvakken	-	laag
Middelbare agrarische beroepen	54	gemiddeld
Middelbare wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	88	hoog
Middelbare technische beroepen	45	gemiddeld
Middelbare transportberoepen e.d.	69	gemiddeld
Middelbare (para)medische beroepen	53	gemiddeld
Middelbare administratieve, commerciële beroepen e.d.	92	hoog
Middelbare juridische, bestuurlijke beveiligingsberoepen	96	hoog
Middelbare taalkundige, culturele beroepen	93	hoog
Middelbare beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	60	gemiddeld
Middelbare verzorgende beroepen e.d.	21	laag
Hogere pedagogische beroepen	55	gemiddeld
Hogere landbouwkundige beroepen	86	hoog
Hogere wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	99	erg hoog
Hogere technische beroepen	90	hoog
Hogere transportberoepen	90	hoog
Hogere (para)medische beroepen	57	gemiddeld
Hogere administratieve, commerciële, economische beroepen	96	hoog
Hogere juridische, bestuurlijke, beveiligingsberoepen	98	erg hoog
Hogere taalkundige, culturele beroepen	72	gemiddeld
Hogere beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	86	hoog
Hogere verzorgende beroepen	78	hoog
Managers (HBO werk- en denkniveau, e.d.)	83	gemiddeld
Wetenschappelijke pedagogische beroepen	74	gemiddeld
Wetenschappelijke landbouwkundige beroepen	95	hoog
Wetenschappelijke wiskundige, natuurwetenschappelijke beroepen	98	erg hoog
Wetenschappelijke technische beroepen	96	hoog
Wetenschappelijke (para)medische beroepen e.d.	78	hoog
Wetenschappelijke economische, administratieve beroepen e.d.	99	erg hoog
Wetenschappelijke juridische, bestuurlijke beroepen	97	hoog
Wetenschappelijke beroepen m.b.t. gedrag en maatschappij	89	hoog
Managers (wetenschappelijk werk- en denkniveau)	85	hoog

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.22
Mate van informatisering, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
Basisonderwijs	19	erg laag
VMBO theorie	51	gemiddeld
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	20	erg laag
VMBO landbouw en natuurlijke omgeving	20	erg laag
VMBO techniek	24	erg laag
VMBO bouwtechniek	16	erg laag
VMBO installatietechniek	-	erg laag
VMBO metaal: mechanische techniek	24	erg laag
VMBO metaal: fijnmechanische techniek	-	gemiddeld
VMBO voertuigtechniek	30	laag
VMBO elektrotechniek	34	laag
VMBO grafische techniek	57	gemiddeld
VMBO brood en banket	30	laag
VMBO consumptief en levensmiddelentechniek	22	erg laag
VMBO transport en logistiek	15	erg laag
VMBO economie	44	laag
VMBO administratie, handel en mode	44	laag
VMBO verzorging	22	erg laag
VMBO (uiterlijke) verzorging	22	erg laag
VMBO openbare orde en veiligheid	63	gemiddeld
VMBO beveiliging	63	gemiddeld
HAVO/VWO	70	gemiddeld
MBO landbouw en natuurlijke omgeving	32	laag
MBO landbouw en veeteelt	35	laag
MBO milieu en groene ruimte	26	laag
MBO techniek	53	gemiddeld
MBO laboratorium	80	hoog
MBO bouw	34	laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	62	gemiddeld
MBO installatietechniek	28	laag
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	50	gemiddeld
MBO fijnmechanische techniek	57	gemiddeld
MBO motorvoertuigtechniek	52	gemiddeld
MBO vliegtuigtechniek	74	hoog
MBO operationele techniek	32	laag
MBO elektrotechniek	63	gemiddeld
MBO grafische techniek	63	gemiddeld
MBO procestechniek	87	hoog
MBO brood en banket	28	laag
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	38	laag
MBO vervoer en logistiek	58	gemiddeld

Tabel 3.22 (vervolg)
Mate van informatisering, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
MBO dienstverlening en gezondheidszorg	43	laag
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	80	hoog
MBO apothekersassistent	94	erg hoog
MBO verpleging	46	gemiddeld
MBO gezondheidstechniek	86	hoog
MBO sociaal-cultureel	58	gemiddeld
MBO verzorging	27	laag
MBO uiterlijke verzorging	37	laag
MBO horeca	39	laag
MBO beweging en therapie	44	laag
MBO economie	80	hoog
MBO administratie	88	hoog
MBO handel	57	gemiddeld
MBO secretariaat	91	hoog
MBO toerisme en recreatie	92	erg hoog
MBO bedrijfskunde	85	hoog
MBO automatisering	93	erg hoog
MBO geld, bank en belastingen	98	erg hoog
MBO verzekeringswezen	93	erg hoog
MBO openbare orde en veiligheid	82	hoog
MBO openbare orde en veiligheid	82	hoog
HBO onderwijs en tolk en vertaler	60	gemiddeld
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	53	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	64	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	78	hoog
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	77	hoog
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	52	gemiddeld
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	69	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	47	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	66	gemiddeld
HBO landbouw	88	hoog
HBO landbouw en veeteelt	83	hoog
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	90	hoog
HBO techniek	92	erg hoog
HBO laboratorium	91	hoog
HBO bouwkunde	87	hoog
HBO civiele techniek	93	erg hoog
HBO werktuigbouwkunde	91	erg hoog
HBO elektrotechniek	93	erg hoog
HBO informatica	99	erg hoog
HBO chemische technologie	92	erg hoog
HBO vervoer en logistiek	85	hoog
HBO paramedisch	62	gemiddeld
HBO verpleegkunde	60	gemiddeld
HBO (fysio)therapie	55	gemiddeld
HBO voeding	89	hoog
HBO radiologie	85	hoog

Tabel 3.22 (vervolg)
 Mate van informatisering, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
HBO economie	93	erg hoog
HBO accountancy en bedrijfseconomie	94	erg hoog
HBO commerciële economie	93	erg hoog
HBO toerisme en recreatie	93	erg hoog
HBO recht en bestuur	87	hoog
HBO secretariaat	94	erg hoog
HBO bedrijfskunde	95	erg hoog
HBO sociaal-cultureel	79	hoog
HBO communicatie en journalistiek	91	erg hoog
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	70	gemiddeld
HBO personeel en arbeid	94	erg hoog
HBO bibliotheek en documentatie	94	erg hoog
HBO kunst	51	gemiddeld
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	51	gemiddeld
HBO openbare orde en veiligheid	80	hoog
HBO openbare orde en veiligheid	80	hoog
WO letteren en theologie	84	hoog
WO letteren	85	hoog
WO theologie	76	hoog
WO landbouw en milieukunde	95	erg hoog
WO landbouw en milieukunde	95	erg hoog
WO techniek	96	erg hoog
WO wiskunde en natuurwetenschappen	95	erg hoog
WO bouwkunde	97	erg hoog
WO civiele techniek	95	erg hoog
WO werktuigbouwkunde	98	erg hoog
WO elektrotechniek	99	erg hoog
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	100	erg hoog
WO medisch	79	hoog
WO (dier)geneeskunde	75	hoog
WO tandheelkunde	-	erg hoog
WO farmacie	97	erg hoog
WO economie	93	erg hoog
WO econom(etr)ie	95	erg hoog
WO bedrijfskunde	96	erg hoog
WO accountancy en belastingen	96	erg hoog
WO rechten en bestuurskunde	90	hoog
WO sociaal-cultureel	87	hoog
WO sociale wetenschappen	87	hoog

Tabel 3.22 (vervolg)
Mate van informatisering, naar opleidingstype, 1998

Opleidingstype	%	typering
WO kunst	91	hoog
WO kunstwetenschappen	91	hoog

Bron: CBS/ROA

Arbeidsmarktontwikkelingen

